

Sự quay ngoắt đầy mâu thuẫn của Hungary khỏi dòng chính của Liên Âu và các biện pháp đáp trả của Liên Âu

Tóm tắt

Chính phủ do liên minh đảng chiếm đa số theo hiến pháp lãnh đạo ở Hungary từ đầu các năm 2010 với sự cải tổ hệ thống theo hướng chuyên quyền (với việc xây dựng Hệ thống Hợp tác Dân tộc [Nemzeti Együttműködés Rendszer /NER/]), sau đó với việc đảm nhận vai trò đấu tranh bản sắc, ngoài ra với những sự lên tiếng theo đường lối riêng đóng cửa của nó chống lại chính sách liên Âu kể từ 2022 trong tình hình chiến tranh Nga-Ukraina, nó đã quay ngoắt khỏi dòng chính của Liên Âu gây ra một loạt xung đột. Với các hệ thống xử lý khủng hoảng hiện có của nó EU đã không biết cách đáp lại một cách hiệu quả trong thời gian dài đối với hành vi của quốc gia thành viên gây nguy hiểm cho các giá trị cơ bản của Liên Âu và luật trị (nhà nước pháp quyền). Sau nhiều kiểu thử nghiệm và một thập niên tiếp sau báo cáo đầu tiên của Quốc hội Âu châu về sự sa sút dân chủ ở Hungary, trong năm 2022 Ủy ban châu Âu với sự hình thành của cái gọi là cơ chế nhà nước pháp quyền đã tạm đình chỉ rộng rãi yêu cầu của Hungary đối với các sự hỗ trợ EU và gắn với điều kiện thực hiện các biện pháp khôi phục nhà nước pháp quyền. Mục đích của chúng tôi là để đưa ra sự giải thích quan niệm cho các biện pháp của Liên Âu vì sự sa sút dân chủ và sự không tôn trọng nhà nước pháp quyền của Hungary, và trình bày các kịch bản cho sự diễn tiến tương lai của tình hình xung đột.

Abstract

Since the early 2010s Hungary has made a dramatic U-turn with its autocratic transformation of the political system (the establishment of the System of National Collaboration /so-called NER/), its identity warrior role, and its dissenting actions against the EU's federal policy, which has been closing in on the Russian-Ukrainian war since 2022, has turned away from the mainstream of the European Union, causing a series of conflicts. The EU was unable to respond effectively to the member states' noncompliance with the basic values and rule of law principle of the union that sparked the conflicts with its existing crisis management systems for a long time. Following different efforts and a decade after the first resolution of the European Parliament on the democratic backsliding in Hungary, in 2022 the so-called rule of law mechanism has been activated by the European Commission, which has led to a broad suspension of aid to Hungary and made it conditional on the implementation of rule of law corrective measures. This article investigates how the EU using this mechanism suspended a wide range of Member States' aid to Hungary and made it conditional on the implementation of rule of law corrective measures. Our aim is to provide a conceptual explanation for the EU's actions in response to Hungary's democratic decline and its failure to respect the rule of law, and to formulate predictions for the future evolution of the conflict situation.

Các mã theo Journal of Economic Literature (JEL): F02, F51, F53, P20

¹Gulácsi Gábor, nhà kinh tế học, thành viên giám tuyển của *Quỹ Gondolat Erejével (Bằng Sức mạnh Tư duy* [tựa của Hồi Ký của Kornai János]). E-mail: g.gulacsi@outlook.hu

²Kerényi Ádám nhà nghiên cứu của Viện Kinh tế Thế giới KRTK. E-mail: kerenyi.adam@krtk.hu

³Các tác giả cảm ơn Ablonczy Bálint, Magyar Péter và nhà phản biện của tiểu luận vì các nhận xét quý giá của họ. [Bản tiếng Việt: Nguyễn Quang A]

Các từ khóa: liên minh nhiều tốc độ, các trừng phạt, giải-hòa nhập, kinh tế chính trị học của các tổ chức quốc tế, biến đổi hậu-xã hội chủ nghĩa, chuyên quyền hóa

Dẫn nhập

Trong bài viết này chúng tôi khảo sát sự quay ngoắt chính trị của Hungary đã xảy ra – bắt đầu trong 2010 và kể từ 2022 được biểu hiện trong những xung đột lặp lại – khỏi dòng chính của Liên Âu⁴, cũng như những sự đáp trả của EU. Dù chúng tôi chia sẻ quan điểm nghiên cứu rằng sự thụt lùi dân chủ đã xảy ra song song ở Hungary và Ba Lan không độc lập với nhau, phân tích của chúng tôi hạn chế ở mối quan hệ Hungary-EU⁵. Trong tiểu luận của mình trong số các khái niệm và những kết luận phân tích liên quan đến hội nhập EU chúng tôi dựa chủ yếu vào các công trình sau:

- Liên Âu „qua các cuộc khủng hoảng sẽ thực sự được xây dựng, như kết quả của các giải pháp của chúng” (Monnet [1978] tr. 416),
- Tiếp sau sự gia nhập EU của các nước đông-trung-Âu theo các nhà kinh tế học của Ngân hàng Thế giới một cái gọi là „convergence machine (bộ máy hội tụ)” đã sinh ra ở châu Âu (Gill-Raiser, [2012]).
- Tuy nhiên Liên Âu đã phải đối mặt với sự thực rằng sự bắt kịp thành công của các nước đông-Âu trong hai nước, Hungary và Ba Lan đã đi cùng với sự thụt lùi dân chủ chính trị („democratic backsliding”) và sự chuyên quyền hóa (Kornai, [2015]; Sadurski [2019]; Holesch-Kyriazi [2022]).
- „Liên Âu, mà dùng cách nói của Jacques Delors, đến nay không thể so sánh với bất cứ thứ gì, chúng ta chỉ có thể coi nó như một hệ thống chính trị có thể được diễn giải trong bản thân nó, như cái được gọi là UPO (unidentified political object [đối tượng chính trị không được xác định]), trong thời gian gần đây thậm chí còn trở nên khác biệt (differentiated) hơn, vì thế các giải thích lý thuyết cho đến nay nhiều khi không còn đứng vững nữa.” (Koller [2019] tr. 61).

Trong khảo sát các câu hỏi này chúng tôi cũng có động cơ cá nhân nữa. Trong các bài viết công cộng và khoa học vào giai đoạn cuối của đời mình Kornai János đã trình bày những phân tích chứng cứ [các giám định pháp y] đau đớn và đáng tiếc rất lâu bền về Hungary (Kornai [2011], [2015], [2016], [2017]). Chúng tôi đã có cơ hội để không chỉ có thể đọc các bài viết của ông, mà chúng tôi cũng đã có thể trò chuyện với ông về những điều được viết, và dù chúng tôi đặt ra như câu hỏi, ông đã từ chối câu trả lời, liệu hệ thống miễn dịch Liên Âu có thể có bất kể hiệu quả nào chống lại sự chuyên quyền hóa Hungary hay không. Cơ bản bởi vì ông đã không cho là công bằng để đợi sự khôi phục nền dân chủ từ một diễn viên bên ngoài.

Muộn hơn vài năm Liên Âu cũng đi đến những đánh giá giống với các phân tích chứng cứ của Kornai János về sự biến đổi của hệ thống chính trị Hungary, và với thời gian phản ứng dài, nhưng các phản ứng miễn dịch cũng đã bắt đầu trong phạm vi ngày càng rộng và ngày càng mạnh (Tavares [2013], Ủy ban Velence [2013], Taylor [2015], Sargentini [2018], Ủy ban châu Âu [2020]). Tuy nhiên, trong việc đưa

⁴ Chúng tôi hiểu dòng chính của Liên Âu là toàn thể hợp tác với các tranh luận của các chính phủ nhà nước thành viên của các nước lõi tạo thành đầu máy hội nhập trong Ủy ban châu Âu, các liên minh đảng tạo thành đa số trong Quốc hội Âu châu, và Ủy ban Âu châu và Tòa án Liên Âu. Thuật ngữ dòng chính (đội chủ lực) của liên minh (unió derékhada) chúng tôi vay mượn từ Herman János (Herman [2023]). Phần của nhóm euro ủng hộ hội nhập sâu hơn đã tăng lên 85% GDP của EU không có Vương quốc Anh (Losoncz [2019]).

⁵ Tại Ba Lan sự xói mòn của tính hợp hiến có thể được tính từ sự thay đổi chính phủ 2015. Sau 2015 một sự thụt lùi dân chủ đã xảy ra song song ở Hungary và Ba Lan, trong quá trình đó các chính phủ và các đảng chi phối của hai nước đã không chỉ học từ nhau, mà cũng đã hợp tác để chống các biện pháp của EU: Democratic backsliding as collaborative project (Holesch-Kyriazi [2021], [2022]).

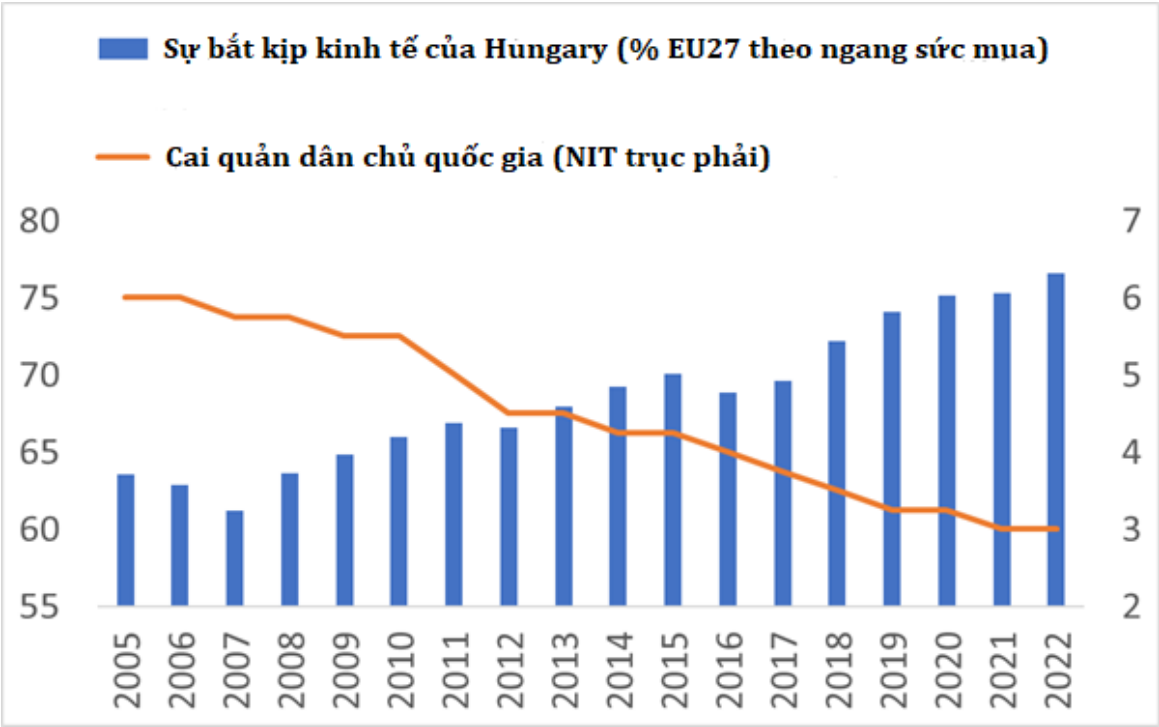
các biện pháp đáp trả được chuẩn bị khó nhọc vào áp dụng, việc chính phủ Hungary đã leo thang trong sự đối đầu chính trị với dòng chính EU cũng đã đóng một vai trò.

1. Sự xấu đi của các đặc trưng dân chủ của hệ thống chính trị Hungary

Con đường gia nhập EU của các nước với sự mở rộng phương đông trước tiên trong 2004, rồi 2007 và 2013 cho thấy hai kiểu hình mẫu cơ bản: trong tuyệt đại đa số trường hợp sự bất kịp kinh tế mạnh mẽ đã đi cùng với sự xói mòn một chút của mức dân chủ so với mức lúc gia nhập, trừ Hungary và Ba Lan, nơi cùng với nền kinh tế đi lên là sự thụt lùi nghiêm trọng của nền dân chủ chính trị (Holesch-Kyriazi [2022]).

Hình 1 cho thấy một cách sinh động tính hai mặt của sự phát triển trong các năm 2010 của Hungary: mức độ phát triển kinh tế sau 2012 đã tiến gần mạnh mẽ đến trung bình của EU 27, trong khi chính phủ của nó đã mất đặc trưng dân chủ hết năm này đến năm khác.

Hình 1. Sự bất kịp kinh tế của Hungary và sự xấu đi về các đặc trưng dân chủ của chính phủ (GDP/đầu người PPS và NIT index)

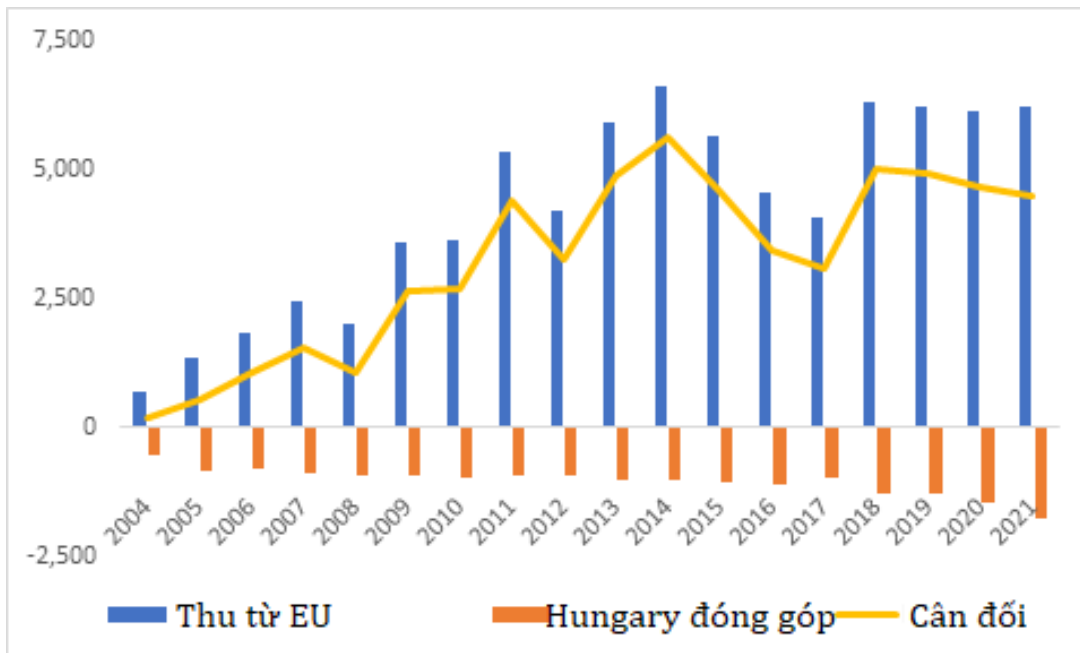

Các nguồn: Eurostat; [2023], index tổng hợp Freedom House [2023a]; tự biên tập

Tiếp sau thập niên đánh mất giữa 2002-2012, sau 2012 nền kinh tế Hungary – giống các nước khác của khu vực chúng ta – cũng đã bước lên con đường hội tụ EU nhanh, mà tổng sản phẩm quốc gia trên đầu người được đo trên cơ sở ngang sức mua cho thấy trong trung bình EU27. Chính phủ cũng sử dụng các biện pháp không chính thống giữa 2010-2012 đã hoàn tất sự ổn định kinh tế vĩ mô và đã giảm thâm hụt ngân sách, sau đó đã sử dụng tối đa các nguồn lực EU hỗ trợ có thể huy động được và có thể được chia, cũng như tận dụng các khả năng về nhập khẩu tư bản do sự diễn biến hết sức thuận lợi của kinh tế thế giới và về mở rộng việc làm. Nhờ sự tăng trưởng nội địa và hàng trăm ngàn công nhân khách Hungary tìm được việc làm trong các nước EU và số lớn những người làm việc trong các chương trình

lao động công cộng nên thất nghiệp đã giảm xuống con số tối thiểu. Tư cách thành viên Liên Âu đã tạo ra „convergence machine” kếp cho nền kinh tế Hungary. Một mặt thị trường Thống nhất của liên Âu đã thu hút các khoản đầu tư tạo việc làm (dựa vào chênh lệch chi phí lao động), mặt khác ngân sách EU đã mang lại các nguồn lực lên đến 2,5-5% GDP Hungary mỗi năm. Trong giai đoạn 2010-2021 được khảo sát hàng năm, EU đã hỗ trợ Hungary trung bình 4,25 tỷ EUR, tổng cộng 51 tỷ EUR chuyển giao ròng (xem Hình 2), mà so sánh được với viện trợ tái thiết Mỹ cho các nước Âu châu trong khung khổ kế hoạch Marshall sau chiến tranh thế giới II, nguồn trợ cấp bất kịp có ý nghĩa lịch sử kinh tế.⁶

Hình 2 cân đối Hungary trong ngân sách hàng năm của EU (triệu euro)

Nguồn: Dựa vào dữ liệu của điện Ủy ban châu Âu tại Hungary [2023] các tác giả tự biên soạn

Các xu hướng thuận lợi này tuy nhiên bị phủ bóng bởi việc các yếu tố làm thay đổi cơ cấu của sự bất kịp và sự hội tụ kinh tế thực xảy ra giữa 2012-2022 đa phần đã cạn kiệt trong việc thiết lập các năng lực lắp ráp công nghiệp và các trung tâm dịch vụ chia sẻ (SSC) do vốn lưu động nước ngoài tạo ra. Ngoài ra bước vào các năm 2020 bởi vì COVID và phiên bản mới của chính sách kinh tế không chính thống, cái gọi là „high pressure economic policy (chính sách kinh tế áp lực cao)” nên cân bằng kinh tế vĩ mô lại bị đảo lộn. Trong các tiêu chuẩn tiền tệ Maastricht sau một sự hội tụ quá độ sự phân kỳ lại trở nên chi phối, Hungary đã rời xa hơn khỏi sự gia nhập liên minh kinh tế và tiền tệ (EMU) và khỏi sự đưa đồng euro vào (Kertész [2022], Medve et al [2022], Oblath [2013]).

Ngược với lĩnh vực kinh tế, trong lĩnh vực chính trị ở Hungary sau các cuộc bầu cử năm 2010 tỏ ra là giới hạn thời đại đã không có những thay đổi chiều hướng. Liên minh đảng thắng cử có đa số lập hiến ngay lập tức đã khởi động sự biến đổi sâu rộng của hệ thống chính trị, sự thiết lập NER, rõ ràng đã thành công theo các tiêu chuẩn riêng của nó (Orbán [2023b]). Nhiều người đã lập tư liệu chi tiết rời

⁶ „Giữa 2004 và 2020 đầu tư có giá trị 55,2 tỷ euro được thực hiện ở nước chúng ta trong sự tài trợ của các Quỹ Cấu trúc và Đầu tư Âu châu, cũng như trong khung khổ kế hoạch-Juncker thêm 2,5 tỷ euro đầu tư đã xảy ra kể từ 2014; kể từ 2014 từ các nguồn trên các khoản hộ trợ đã đến với 28.820 doanh nghiệp nhỏ và vừa; Liên Âu tài trợ 85 phần trăm của các dự án gắn kết (kohéziós projekt) được thực hiện ở Hungary, những kế quả chính là: 115 ngàn chỗ làm việc mới, xây dựng và/hoặc hiện đại hóa 3.724 kilómét đường, xây dựng và/hoặc hiện đại hóa 415 kilómét đường sắt, ngoài ra thêm 3,5 triệu người có sự tiếp cận đến mạng lưới nước sạch và mạng lưới nước thải” (Horváth et al.[2019]: tr. 39).

những bước chính của sự biến đổi hệ thống chính trị Hungary, ở đây chúng tôi chỉ dẫn chiếu đến những nghiên cứu này (Ádám [2019], Ágh [2019], Ágh [2022], Bárd [2023], Bottoni [2023], Bozóki-Hegedús [2018], Bugarič [2014], Buzogány [2017], Buzogány-Varga [2019], Fleck et al [2022], Halmai [2015], Kornai [2017], Körösesnyei et al [2020], Krasztev-Van Til [2015], Schöpflin [2017]). Sau đây chúng tôi chỉ hạn chế ở việc tóm tắt sự đánh giá quốc tế về những thay đổi đó.

Hungary đã tham gia vào Liên Âu với quyết định quốc hội được tăng cường bằng cuộc trưng cầu dân ý, vì thế cho đến khi, còn là nhà nước thành viên Liên Âu, trong số những đánh giá quốc tế thì những khảo sát áp dụng hệ thống giá trị của Liên Âu là quan trọng nhất. Đây là những khảo sát độc lập, trong đó quan điểm hàng đầu của sự đánh giá và so sánh quốc tế là mức độ dân chủ hóa của hệ thống và như thế một cách tự nhiên là bản thân các báo cáo do các cơ quan liên minh soạn thảo (Tavares [2013], Velencei Bizottság [2013], Sargentini [2018] Ủy ban châu Âu [2020]).⁷

Các báo cáo hàng năm của tổ chức đánh giá so sánh quốc tế về các đặc trưng dân chủ của các hệ thống chính trị như (Nations in transit; Democracy reports) của (Freedom House; V-Dem Institute tại Đại học Gothenburg) đối với Hungary, kể từ 2010 đã cho thấy sự thụt lùi dân chủ, một sự độc đoán hóa rõ ràng như xu hướng chính. Theo các tiêu chuẩn này ngày nay hệ thống chính trị Hungary đã rời khá xa khỏi các hệ thống dân chủ tự do (khai phóng-liberal) của Liên Âu rồi.

Bảng 1. Các dữ liệu các Quốc gia trong chuyển đổi (Nations in transit) – trường hợp Hungary giữa 2005 và 2022

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Cai quản dân chủ quốc gia	6,00	6,00	5,75	5,75	5,50	5,50	5,00	4,50	4,50	4,25	4,25	4,00	3,75	3,50	3,25	3,25	3,00	3,00
Hệ thống bầu cử	6,75	6,75	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25	5,75	5,75	5,75	5,25	5,25	5,00	4,75	4,50	4,25	4,25	4,25
Xã hội dân sự	6,75	6,75	6,50	6,50	6,25	6,25	6,00	6,00	5,75	5,75	5,50	5,50	5,25	5,00	4,50	4,50	4,25	4,25
Báo chí độc lập	5,50	5,50	5,50	5,50	5,50	5,25	4,75	4,50	4,50	4,50	4,25	4,25	3,75	3,50	3,25	3,25	3,25	3,00
Cai quản dân chủ địa phương	5,75	5,75	5,75	5,75	5,50	5,50	5,50	5,50	5,25	5,25	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	4,75	4,25	4,25
Hệ thống tư pháp và sự độc lập	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25	6,00	5,75	5,25	5,50	5,50	5,25	5,00	5,00	5,00	4,75	4,75	4,25	4,25
Tham nhũng	5,25	5,00	5,00	5,00	4,75	4,50	4,50	4,50	4,50	4,25	4,25	4,00	3,50	3,25	3,25	3,00	2,75	2,75
Giá trị dân chủ	6,04	6,00	5,86	5,86	5,71	5,61	5,39	5,14	5,11	5,04	4,82	4,71	4,46	4,29	4,07	3,69	3,71	3,68

Nguồn: Freedom House [2023a]. Ghi chú: thang là giữa 1 và 7, giá trị càng cao, càng dân chủ. Giữa 5,01 và 7,00 là địa vị của nền Dân chủ được Củng cố, giữa 4,01 và 5,00 là nền Dân chủ Nửa-được Củng cố, giữa 3,01 và 4,00 là Chế độ Chuyển đổi/Lai, giữa 2,01 và 3,00 là Chế độ Độc đoán Nửa-được Củng cố, còn giữa 1,00 và 2,00 là Chế độ Độc đoán được Củng cố

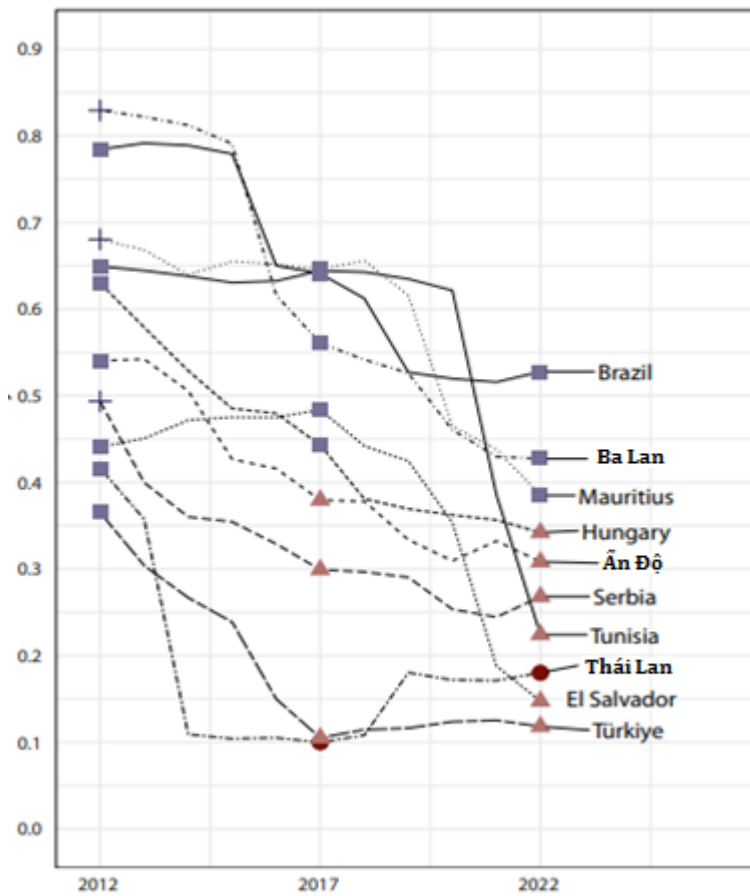
Trên cơ sở của các báo cáo có tiêu đề các Quốc gia trong Chuyển đổi (Nations in Transit) của Freedom House bảng trên cho thấy rằng trong một số hệ thống phụ, khái niệm chế độ chuyên quyền đã từng bước được dùng cho tình hình Hungary, trong trường hợp index phụ đầu tiên (tham nhũng) Hungary rơi vào hạng này (chuyên quyền) trong 2020, trong khi theo số liệu 2022, dù 3 chỉ số phụ (cai quản dân chủ quốc gia, báo chí độc lập và tham nhũng) thuộc về hạng chuyên quyền, cái gọi là giá trị dân chủ tổng hợp vẫn luôn xuất hiện trong hạng Chế độ Chuyển đổi/Lai.

Chỉ số tổng hợp của báo cáo Dân chủ của Viện V-Dem (Đại học Gothenburg) cũng được biết đến rộng rãi cho thấy xu hướng tương tự, nhưng theo tên gọi ở đó Hungary trong 2023 không còn là hệ thống lai nữa, mà bị liệt vào chế độ chuyên quyền bầu cử rồi. Báo cáo Dân chủ năm 2023 cũng đã công bố một hình vẽ các nước chuyên quyền hóa với mức độ lớn nhất trong 10 năm qua. Trên danh sách

⁷ Mặc dù hệ thống NER tự coi mình là nền dân chủ thật (trước là dân chủ phi tự do [illiberal]), rồi dân chủ thiên chúa giáo), mà lập luận chính của nó là, trong những cuộc bầu cử và „các cuộc tham vấn quốc gia” tiếp sau 2010 hệ thống quyền uy đang hình thành đã có thể giành được đa số phiếu bầu đáng kể, nhưng không thể bỏ qua chuyện, rằng không phải EU đã xin Hungary gia nhập Liên Âu, mà là Hungary đã nộp đơn xin vào Liên Âu và trong một quá trình gia nhập dài Hungary đã cam kết tôn trọng các đòi hỏi về các giá trị cơ bản và về nhà nước pháp quyền được ghi trong các hiệp ước EU gồm các nhà nước thành viên dân chủ tự do. Vì thế chừng nào chúng ta cho rằng Hungary vẫn muốn duy trì tư cách thành viên Liên Âu, thì chúng ta phải coi sự diễn giải dân chủ của EU là chủ đạo.

TOP vinh quang đáng ngờ này trong số các nước thành viên EU có Hungary và Ba Lan, còn trong số các nước được giới thiệu làm thành viên EU có Thổ Nhĩ Kỳ và Serbia.

Hình 3 Top 10 nước chuyên quyền hóa trong 10 năm qua

Nguồn: V-DEM Institute [2023] tr. 23. Ghi chú: Thái Lan là nền Chuyên chế Đứng, Hungary và Thổ Nhĩ Kỳ là nền Chuyên chế Bàu cử, Ba Lan thuộc về nền Dân chủ Bàu cử trên hình.

Trong phần tiếp theo chúng ta xem xét sự thụt lùi dân chủ/chuyên chế hóa sau 2010 của hệ thống chính trị Hungary đã gây ra những tranh luận và các xung đột như thế nào trong (Ủy ban, Quốc hội, Hội đồng) Liên Âu.

2. Niên đại ngắn của các xung đột giữa chính phủ Hungary sau 2010 và EU

Quan hệ giữa chính phủ Hungary sau các cuộc bầu cử 2010 và các cơ quan EU khác nhau đã nhanh chóng trở thành xung đột, và sự thụt lùi chính trị dân chủ đã rơi vào tâm điểm của các xung đột (xem thí dụ SZABAD EURÓPA [2020]).

Xung đột gay gắt đầu tiên đã xảy ra rồi trong 2010. Hungary khi đó đã theo thủ tục thâm hụt ngân sách quá đáng rồi trong 6 năm. Đã cần lập các khoản ngân sách của nó theo sự kiểm soát chặt và các quy định của Ủy Ban và Hội đồng các Vấn đề Kinh tế và Tài chính (ECOFIN) của EU đã đe dọa rút các nguồn Cố kết (Quỹ Gắn Kết [Cohesion Fund] hỗ trợ các nước thành viên có GDP dưới 90% trung bình EU27). „Sau khi chính phủ Orbán bước vào nhiệm kỳ thứ hai nó đã thử không thành công để xác định lại dự địa ngân sách của nó, và yêu cầu Ủy Ban chuẩn y việc điều chỉnh mục tiêu thâm hụt ngân sách nhà nước từ mức 3,8% năm 2010 lên 7% cho phù hợp với thực tế” (Laczkó [2015]. Lập trường bác bỏ được chính chủ tịch Ủy Ban, José Manuel Barroso thông báo (Herman [2023]). Bởi vì một trong những

yếu tố quan trọng để thắng các cuộc bầu cử đã là sự chỉ trích chính sách „siết chặt các gia đình”, để thoát khỏi tình huống bị bẫy sau sự từ chối của Ủy Ban, chính phủ Hungary mới đã khéo léo thoát hiểm với một loạt biện pháp không chính thống (với các biện pháp được công bố là tạm thời như các khoản thuế đặc biệt với các doanh nghiệp lớn, những sự cắt giảm hỗ trợ, đóng băng giá, các khoản thu thuế hồi tố, chuyển lại các khoản tiết kiệm hưu trí tư nhân vào quỹ hưu trí nhà nước, vân vân). Thủ tục thâm hụt quá mức với các công cụ tư vấn đã là công cụ bắt buộc thật sự duy nhất của EU, như thế không ngạc nhiên, rằng chính sách kinh tế của chính phủ-Orbán thứ hai được đặt dưới sự giải thoát (thâm hụt) càng sớm càng tốt. Chính phủ đã đưa ra các biện pháp cải thiện cân đối ngân sách nghiêm ngặt, mà do kết quả của chúng Hội đồng ECOFIN trong tháng sáu 2013 đã đưa Hungary ra khỏi thủ tục thâm hụt quá mức (Laczkó [2015]).

Đầu năm 2011, Hungary giữ chức chủ tịch luân phiên EU „đã nhận được những sự quở trách gay gắt từ Pháp, Vương quốc Anh và Đức, sau khi nó thông qua luật đặt sự sản xuất tin tức đại chúng dưới sự kiểm soát nhà nước”, „và đặt các khoản phạt lớn cho các tổ chức media sở hữu tư nhân, nếu hóa ra là các tường thuật của chúng về các sự kiện thời sự không phù hợp với ‘sự cân bằng’,” (nhưng khi đó vẫn) „...Dưới áp lực của các nhà ngoại giao châu Âu ... thủ tướng Hungary nói rằng sẽ vui lòng sửa luật, nếu quyền lực hành pháp EU bắt buộc làm chuyện này.” (Reuters [2011]), tuy „không có yếu tố duy nhất nào trong đó, mà không xuất hiện trong nhà nước thành viên EU nào đó” (Bruxinfo [2011]).

Về phần Liên Âu, Quốc hội Âu châu là cơ quan với yêu cầu chuẩn bị báo cáo toàn diện đã đưa việc thụt lùi dân chủ ở Hungary lên chương trình nghị sự và *ngay từ 16 tháng Hai 2012 đã chấp nhận nghị quyết „ về những diễn tiến chính trị Hungary”*, nghị quyết này đồng thời đã là tín hiệu báo động khẩn cấp và sự đặt nhiệm vụ. Các báo động khẩn cấp liên quan đến hiến pháp Hungary mới được thông qua ngày 18 tháng Tư 2011 và các quy định của các luật „then chốt” tiếp sau đó có phù hợp với hiệp định liên minh không, lưu ý đặc biệt đến các quyền cơ bản của liên minh, và nghị quyết đã kêu gọi Ủy Ban EU, ủy ban LIBE (Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs) của riêng nó, Hội đồng Âu châu và Ủy ban Venice để đánh giá và theo dõi sự lập pháp Hungary có phù hợp với các quyền cơ bản liên Âu không (*Quốc hội Âu châu* [2012]).

Ủy ban về các Quyền tự do Dân sự, Tư pháp và Nội Vụ của Quốc hội Âu châu (từ đây trở đi: Ủy ban LIBE) thực hiện nghị quyết ngày 16 tháng Hai 2012 của quốc hội Âu châu đã chặn bị báo cáo của nó và vào ngày 19 tháng Sáu 2013 đã thông qua báo cáo về tình hình thực hiện các quyền cơ bản ở Hungary (cái gọi là *Báo cáo Tavares: Tavares* [2013]). Báo cáo này phân tích chi tiết các vấn đề quan trọng theo nó: Luật Cơ bản và sự thực thi nó; hệ thống các cân bằng và kiểm soát dân chủ; tính độc lập của ngành tư pháp; cải cách bầu cử; sự đa nguyên media; các quyền của những người thuộc các thiểu số; quyền tự do tín ngưỡng và lương tâm, cũng như sự công nhận các giáo hội. *Lưu ý đến các yêu cầu của hiệp định EU báo cáo trình bày những tuyên bố chỉ trích gay gắt trong các vấn đề được thảo luận, rồi đưa ra các khuyến nghị* cho Hội đồng châu Âu („Hội đồng châu Âu không được ngồi yên”), Ủy ban (châu Âu), và cho các nhà chức trách Hungary, cuối cùng nó khởi xướng sự thiết lập cơ chế mới nhằm tới việc thực hiện hiệu quả điều 2 của hiệp định EU.

Trong 2015 cuộc khủng hoảng di cư nghiêm trọng đã xảy ra, mà đã làm cho cả ban lãnh đạo liên minh lẫn chính phủ Hungary bất ngờ do không được chuẩn bị. Trong Liên Âu bộ đôi hiệp định Schengen và quy chế Dublin liên quan đến vấn đề tị nạn được cho là để giải quyết vấn đề di cư, nhưng khi vào mùa xuân 2015 đột nhiên hàng trăm ngàn người xin tị nạn đổ vào các nước liên Âu, tình hình không thể giải quyết được theo các khung khổ hiện có đã xảy ra. Trong một thời gian các chính phủ nhà nước thành viên (giữa họ cả chính phủ Hungary) và các nhà lãnh đạo liên Âu đã chỉ thụ động theo sự leo thang của cuộc khủng hoảng, rồi họ đưa ra các lập trường xung đột gay gắt với nhau. *Cố gắng giải quyết cuộc khủng hoảng chính phủ Hungary xem như vấn đề an ninh công cộng, còn chính phủ Đức và Ủy Ban Âu châu xem như vấn đề nhân đạo*. So với chính sách di cư không làm gì đến lúc đó chính phủ Hungary đã có bước ngoặt quan trọng, đã lập hàng rào biên giới pháp lý và vật lý, lẫn tránh khỏi sự

phân chia những người tị nạn theo hạn ngạch và sự chấp nhận họ, ngoài ra đã tổ chức khối thiếu số chặn từ nhóm V4 [ba vùng mà các vị vua đã họp thượng đỉnh tại thị trấn Visegrád ở Hungary năm 1335, rồi các nhà lãnh đạo của Hungary, Tiệp Khắc, Ba Lan đã có thượng đỉnh năm 1991, nay nhóm V4 gồm 4 nước Hungary, Slovakia, Cộng hòa Czech và Ba Lan]. Khi đó thủ tướng Hungary hình thành ý thức sứ mệnh của ông chống nhập cư vào liên Âu, vì đi ngược lại lập trường đa số của liên Âu một cách rất gay gắt. Để giành được sự ủng hộ trong nước cho việc này, chính phủ đã khởi động các chiến dịch truyền thông đại chúng (chiến dịch „Nếu đến, không thể lấy việc làm của những người Hungary”, cũng như chiến dịch „Soros-Juncker”), đã biến chính sách bản sắc thành cuộc chiến đấu bản sắc, và cuối cùng đã dám làm ngay cả việc nhà nước thu thập chữ ký được gọi là „các cuộc tham vấn quốc gia” (Mráz [2023]) và tổ chức trưng cầu dân ý chống nhập cư (*Éltető-Szemlér*, [2023]).

Trong 2018 sau sự chuẩn bị nhiều nấc đề xuất của Ủy ban LIBE (báo cáo Sargentini) đã được đưa ra trước Quốc hội Âu châu, về đề xuất của ủy ban rằng *Hội đồng Âu châu hãy xác định mối nguy hiểm vi phạm nghiêm trọng các giá trị cơ bản của Liên Âu ở Hungary, và hãy khởi động thủ tục theo điều 7 của hiệp định liên minh để khôi phục nền dân chủ*. Đề xuất được Quốc hội thông qua với đa số hai phần ba theo quy định (bỏ qua không chú ý đến những sự lưỡng lự bỏ phiếu trắng) vào ngày 12 tháng Chín 2018. Đề xuất cũng được đa số các đại biểu của Đảng nhân dân Âu châu, nhóm đảng của Fidesz trong quốc hội EU, bỏ phiếu thông qua. Trong tháng Ba 2019 tư cách thành viên của Fidesz trong phái đảng nhân dân đã bị treo, rồi trong tháng Ba 2021 Fidesz đã rời khỏi Đảng Nhân dân. Tuy nhiên thủ tục xử theo điều 7 sau nghị quyết quốc hội bị kẹt trong thời gian không xác định, vì bước tiếp theo hướng tới các trừng phạt đã cần đến quyết định nhất trí của Hội đồng Âu châu. Nhưng điều này là không thể, bởi vì trong thủ tục theo điều 7 các nghi phạm Ba Lan và Hungary đã làm rõ, rằng trong Hội đồng họ sẽ phủ quyết sự chấp nhận nghị quyết chống lại nước kia.

Trong nửa đầu của các năm 2010 Ủy ban đã bắt đầu phát triển các công cụ bảo vệ nhà nước pháp quyền mới. Sau nhiều nỗ lực và công cụ pháp lý có hiệu lực đáng ngờ, trong 2020 nó đã hoàn thành cái gọi là cơ chế bảo vệ nhà nước pháp quyền, mà giới nhất có thể thay thế thủ tục theo điều 7 đã bị vô hiệu hóa. Như bước đầu tiên bắt đầu đưa định chế mới vào, trong „Những kết luận” được đưa ra của phiên họp đặc biệt của của Hội đồng Âu châu trong tháng Bảy 2020 (*Hội đồng châu Âu [2020a]*) – trong văn kiện dài 67 trang chỉ dành cho vụ việc vài câu – tuyên bố rằng „hệ thống điều kiện EU sẽ được đưa ra để bảo vệ Thế hệ Tiếp và ngân sách” 2021-2027, nhằm mục đích này „trong các trường hợp vi phạm Ủy ban sẽ kiến nghị các biện pháp, mà Hội đồng chấp nhận với đa số đủ tiêu chuẩn”. Khi đó đã biết rõ gần hai năm rồi một dự thảo sắc lệnh ủy ban (*Ủy ban châu Âu [2018]*), mà đặt sự bảo vệ nhà nước pháp quyền vào trung tâm, như điều kiện tiên quyết của sự bảo vệ các giá trị cơ bản và sự thực hiện hiệu quả ngân sách liên Âu. Dự thảo bao gồm sự tạm dừng chấp nhận các khoản cam kết hỗ trợ và các khoản chi như biện pháp ủy ban trong các trường hợp thiếu sót liên quan đến nhà nước pháp quyền („điều kiện hóa”), ngoài ra, vin vào việc các biện pháp này là các quy định quản lý tài chính liên quan đến sự thực hiện ngân sách liên Âu, cho nên Quốc hội và Hội đồng Âu châu có thể thông qua với đa số đủ tiêu chuẩn. Từ đó suy ra rằng bộ đôi chính phủ Hungary và Ba Lan không có khả năng cản trở việc thông qua bản thân dự thảo sắc lệnh. Tuy nhiên vào cuối 2020 sự chấp nhận Hội đồng về ngân sách 2021-2027 và các dự kiến EU Thế hệ Tiếp cứu sống các nhà nước miền nam được thảo luận đồng thời lại đòi hỏi sự quyết định nhất trí. Đối với các quyết định đó chính phủ Hungary và Ba Lan cũng đã công bố ý định phủ quyết với điều kiện dừng phủ quyết rằng hãy đưa ra một sắc lệnh nhà nước pháp quyền có nội dung được làm mềm đi. (*Kerner [2020a], [2020c]*). Tiếp sau việc này, như kết quả mặc cả không chính thức trong Hội đồng (cơ chế nhà nước pháp quyền sẽ không được áp dụng cho đến cuối vụ kiện hủy bỏ nó và trước việc soạn thảo „các hướng dẫn của ủy ban” (*Hội đồng châu Âu [2020b]*), và trước các cuộc bầu cử Hungary tiếp theo (*Vörös-Ablonczy-Hungaryi [2023]*) hai nước đã đầu hàng, và đã có thể xuất hiện sắc lệnh 2020/2092/EK Quốc hội và Hội đồng Âu châu (EU [2020]) ngày 16 tháng Mười Hai 2020 về bảo vệ ngân sách liên Âu, hệ thống điều kiện nhà nước pháp quyền kiện chung. Hungary và Ba Lan

không lâu cũng đã khởi xướng kiện hủy bỏ sắc lệnh, nhưng vào ngày 16 tháng Hai 2022 Tòa án Liên Âu đã bác bỏ hoàn toàn vụ kiện của họ. Song song với việc này Ủy Ban cũng đã soạn các hướng dẫn liên quan đến cơ chế nhà nước pháp quyền, rồi *tiếp sau các cuộc bầu cử quốc hội Hungary, vào ngày 5 tháng Tư 2022 đã tuyên bố chính thức rằng họ sẽ khởi động thủ tục nhà nước pháp quyền chống lại Hungary.*

Tiếp theo quá trình đàm phán gần nửa năm Ủy ban đã coi các biện pháp nhà nước pháp quyền do chính phủ Hungary đưa ra là không đủ, và trong tháng Mười Một 2022 đã đưa ra kiến nghị tạm đình chỉ 65% của *ba chương trình hoạt động* của chu kỳ 2021-2027. Đồng thời kiến nghị chấp nhận kế hoạch phục hồi, nhưng với việc áp dụng các điều kiện thực hiện nhà nước pháp quyền. Sau các cuộc mặc cả điều đình liên chính phủ nhiều việc trong một gói thì tỷ lệ tạm dừng đã được giảm. Trước đó *Hội đồng đã quy định, rằng các nguồn của kế hoạch phục hồi đã được chấp nhận của Hungary (5,8 tỷ EUR) chỉ có thể đến sau khi hoàn thành 27 hạng mục được gọi là siêu cột mốc (Hội đồng châu Âu [2022a]),* rồi trong nghị quyết thực hiện ngày 15 tháng Mười Hai 2022 của nó như các yếu tố trung tâm của gói biện pháp bảo vệ nhà nước pháp quyền Hungary *nó đã tạm đình chỉ 55% của các cam kết của ba chương trình của chu kỳ 2021-2027 (6,3 tỷ EUR) và gắn với việc thực hiện các điều kiện thực hiện nhà nước pháp quyền (Hội đồng châu Âu [2022b], Czina [2023]).* Ngoài ra như một hệ quả, trong thư Ủy ban đã thông báo cho các nhà chức trách quốc tế được ủy quyền xử lý tiền bạc, rằng trên cơ sở nghị quyết thực hiện ngày 15 tháng Mười Hai của Hội đồng, về các trường đại học công trước kia được thuê ngoài vào các quỹ công cộng cũng chỉ có thể tiếp nhận các cam kết mới trong các chương trình Horizont và Erasmus+ sau khi thỏa mãn các điều kiện nhà nước pháp quyền riêng (*Halmai [2023]*).

Cuối cùng, liên quan đến cuộc xâm lược Nga bắt đầu ngày 24 tháng Hai 2022 chống lại Ukraina, chính phủ Hungary *đã đề ra chính sách riêng, rất khác với chính sách đối ngoại của Liên Âu* phong tỏa – đưa vào một loạt trừng phạt nước Nga, trong khi cũng ủng hộ Ukraina bằng việc chuyển giao vũ khí – *chính sách Hungary đã gây ra khó khăn cho và làm chậm việc ra quyết định chung Âu châu.*

Như vậy tình hình đã xảy ra cho 2023 là, phạm vi rộng của các công cụ hỗ trợ được nêu trong các hiệp định giữa chính phủ Hungary và EU – các khoản hỗ trợ nông nghiệp và trừ các khoản tài trợ của chu kỳ ngân sách trước – vì sự không phù hợp nhà nước pháp quyền nên đã bị tạm đình chỉ. *Chính phủ Hungary liên tục làm việc để thỏa mãn các điều kiện thực thi nhà nước pháp quyền và các siêu cột mốc, nhưng quan hệ với Liên Âu được đặc trưng bởi sự mất niềm tin lẫn nhau rồi.*

Sau khi xem xét tình hình hiện thời chúng tôi có thể diễn đạt rõ ràng các câu hỏi của chúng tôi.

- Các hành vi nào của nhà nước thành viên gây ra các xung đột hội nhập và sự xử lý chúng xảy ra như thế nào trong EU? Các xung đột nhà nước pháp quyền Hungary có thể được gắn vào đâu giữa các xung đột do các nhà nước thành viên gây ra?
- Các giải pháp thể chế và các điều khoản hiệp định bảo vệ các giá trị cơ bản của liên minh được sinh ra đáp lại các thách thức nào? EU đã đi đến các biện pháp đối phó đáng phải chịu này như thế nào trong trường hợp Hungary?
- Sự tan rã liên minh có thể đi cùng với bao nhiêu thiệt hại phúc lợi của nhà nước thành viên?
- Các kịch bản nào có thể được hình dung để xử lý các xung đột?

Trong các phần tiếp theo của tiểu luận chúng tôi tìm các câu trả lời cho các câu hỏi này.

3. Các hành vi nhà nước thành viên gây xung đột hội nhập và sự xử lý chúng trong EU

Phần hữu cơ hàng ngày của Liên Âu là sự xử lý các xung đột khác nhau. Để hiểu vị trí và bản chất của các xung đột hội nhập do sự quay ngoắt chính trị Hungary gây ra, bỏ công bước một bước lùi và xem xét ngắn gọn toàn bộ phổ của các xung đột do các nhà nước thành viên gây ra.

Các xung đột hội nhập do các nhà nước thành viên gây ra theo chúng tôi có thể phân thành ba nhóm:

1. các xung đột tái diễn, có thể xử lý được thường nhật,
2. các xung đột gây nguy hiểm trực tiếp cho sự hội nhập và
3. các xung đột của sự gia nhập hay sự bỏ lỡ các hệ thống hội nhập sâu hơn của EU.

Bảng 2. Các xung đột tái diễn, có thể xử lý được thường nhật của hoạt động EU giữa nhà nước thành viên-EU

Các xung đột tái diễn giữa nước thành viên và EU	Các biện pháp đáp trả của EU
Phủ quyết ngân sách chung nhằm giành được sự hỗ trợ nhà nước thành viên lớn hơn	Đưa ra thỏa hiệp
Các quy định pháp luật và các biện pháp nhà nước thành viên mâu thuẫn với các quy định pháp lý EU	Khởi động thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ
Vi phạm các giới hạn tài chính vĩ mô của EU	Khởi động thủ tục thâm hụt quá mức
Các rủi ro cao của trách nhiệm giải trình của các dự án nhà nước thành viên được EU hỗ trợ	Giảm số tiền hỗ trợ cho các dự án không thể giải trình

Nguồn: Biên tập riêng của các tác giả

Chúng tôi tóm tắt *các xung đột tái diễn và có thể xử lý được thường nhật* trong bảng trên. Trong số này chúng tôi nhấn mạnh đến cái gọi là các thủ tục xử sự vi phạm nghĩa vụ. Các thủ tục này là nhiều nhất và trong các thủ tục này Ủy ban bày tỏ phạm vi vai trò quan trọng nhất của nó, vì „với tư cách những người bảo vệ các hiệp định” quả thực nó đương đầu một cách có hệ thống và không có ngoại lệ với tất cả nhà nước thành viên để làm cho thị trường Thống nhất và trật tự luật pháp liên minh có hiệu lực.

Trên cơ sở báo cáo Liên Âu có thể truy cập được online cho đến nay đã có gần 22 ngàn thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ, trong số này có 716 vụ chống lại Hungary (gần 3% của tổng số, xét chỉ các nước tham gia EU sau 2004 thì tiếp sau Cộng hòa Czeh cùng với Ba Lan chúng ta dẫn đầu danh sách này).

Bảng 3. Các thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ chống lại các nhà nước thành viên (số vụ và %)

Nước	Thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ	
	Số vụ	%
Italia	1.392	6,3%
Hy Lạp	1.231	5,6%
Bồ Đào Nha	1.164	5,3%
Pháp	1.039	4,7%
Tây Ban Nha	1.028	4,7%
Bỉ	1.023	4,7%
Áo	1.008	4,6%
Vương quốc Anh	945	4,3%
Đức	901	4,1%
Síp	865	3,9%
Luxemburg	863	3,9%
Cộng hòa Czech	825	3,8%
Phần Lan	823	3,7%
Ireland	771	3,5%
Ba Lan	756	3,4%
Hungary	716	3,3%
Rumani	697	3,2%
Thụy Điển	668	3,0%
Malta	652	3,0%
Hà Lan	648	2,9%
Slovenia	644	2,9%
Đan Mạch	573	2,6%
Slovakia	570	2,6%
Latvia	570	2,6%
Bulgaria	516	2,3%
Estonia	511	2,3%
Litvania	403	1,8%
Croatia	186	0,8%
Tổng cộng	21.988	100,0%

Nguồn: biên tập riêng dựa vào trang https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions

Các thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ là các công cụ cũ nhất và hiệu quả nhất của EU để kiểm tra sự phù hợp nhà nước thành viên với luật liên minh. Tuy nhiên không liên quan trực tiếp đến sự bảo vệ dân chủ hay các giá trị cơ bản của EU và Ủy ban „cũng đã không nhiệt tình về tiếp tục phát triển thủ tục theo hướng như vậy” (có thể áp dụng trong các trường hợp vi phạm luật cụ thể, nếu phải đưa ra tòa, bị kéo dài, và sự phạt tiền không phải là phương pháp phù hợp để bảo vệ các giá trị cơ bản). Ngoài ra, một số nhà nước thành viên trong vài trường hợp đã không thực hiện các phán quyết như kết quả của các thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ của Tòa án Liên Âu (thí dụ phán quyết liên quan đến sự biến đổi hệ thống tòa án Ba Lan), hoặc chúng đã thực hiện theo cách để cho tình trạng ban đầu không thể khôi phục lại được (thí dụ phán quyết chống lại sự chấm dứt bắt buộc quan hệ công vụ của các thẩm phán ở Hungary), hoặc tạo ra tình thế pháp lý lơ lửng (thí dụ Hungary trong vụ các vùng quá cảnh) (*Czina*, [2023] tr. 8).

Trong bảng 4 chúng tôi giới thiệu thành phần của các thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ mà Ủy ban đã khởi động chống lại Hungary.

Bảng 4. Các thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ chống lại Hungary (số vụ, %)

Lĩnh vực chuyên môn	Vi phạm nghĩa vụ	
	Số vụ	%
Y tế và an toàn thực phẩm	160	22%
Tổng cục chính sách thị trường nội địa, công nghiệp, và doanh nghiệp vừa và nhỏ	138	19%
Bảo vệ môi trường	104	15%
Tính di động và giao thông	103	14%
Thuế và liên minh hải quan	53	7%
Năng lượng	36	5%
Nội vụ	31	4%
Thự thi pháp luật, các quyền cơ bản và tư cách công dân liên minh	22	3%
Các nội dung, các công nghệ, các mạng truyền thông	21	3%
Ổn định tài chính, các Dịch vụ tài chính, Tổng cục thị trường vốn liên minh	16	2%
Công ăn việc làm, các vấn đề xã hội và bình đẳng cơ hội	15	2%
Chính sách khí hậu	7	1%
Nông nghiệp và phát triển nông thôn	4	1%
Chính sách cạnh tranh	2	0%
Khác	2	0%
Các vấn đề kinh tế và tài chính	1	0%
Công nghiệp quốc phòng và vũ trụ	1	0%
Tổng cộng	716	100%

Nguồn: biên tập riêng của các tác giả dựa vào trang https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/screen/home

Giữa các thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ chống lại Hungary tỷ lệ các thủ tục xử về chủ đề nhà nước pháp quyền đã rất ít, nhưng mỗi vụ đều đưng đến hệ thống chính trị NER đang hình thành (bảng 5):

Bảng 5. các thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ quan trọng nhất chống lại Hungary giữa 2010-2018

Stt.	Thời gian bắt đầu thủ tục	Thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ	
		Tiêu đề	(Các) quy định phát luật gây ra
1.	12-2010	Quy chế media	Luật CIV năm 2010 và Luật CLXXXV năm 2010
2.	01-2012	Tính độc lập ngân hàng trung ương	Hiến Pháp (Luật cơ bản) Hungary + Luật CCVIII năm 2011
3.	01-2012	Tính độc lập của các tòa án: hạn tuổi hưu của các thẩm phán, các công tố viên và các công chứng viên	Hiến Pháp (Luật cơ bản) Hungary
4.	01-2012	Sự vi phạm tính độc lập của các nhà chức trách Giám sát Bảo vệ Dữ liệu	Hiến Pháp (Luật cơ bản) Hungary
5.	04-2017	Vi phạm phát luật EU-trong quá trình sửa đổi luật giáo dục bậc cao	Luật XXV năm 2017 (Lex CEU)
6.	07-2017	Vi phạm phát luật EU-về tính minh bạch của các tổ chức được nước ngoài hỗ trợ	Luật LXXVI năm 2017 (luật dân sự)
7.	07-2018	Vi phạm phát luật EU-qua sự chấp nhận một số quy định liên quan đến các biện pháp chống nhập cư bất hợp pháp và sửa đổi lần thứ 7 của Luật Cơ bản	Sửa đổi thứ 7 của Hiến Pháp (Luật cơ bản) Hungary + Luật VI năm 2018 („Stop-Soros”)

Nguồn: Biên tập riêng dựa vào Anders-Priebeus [2021] tr. 240.

Bên cạnh các thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ trong tập hợp của các xung đột nhà nước thành viên-EU có thể xử lý được thường nhật cũng xuất hiện các vụ nghiêm trọng hơn như thí dụ các sự phủ quyết ngân sách của Hungary được dùng như công cụ chiến thuật, hay sự tăng lên của những rủi ro về trách

nhệm giải trình của các công cụ hỗ trợ đối với Hungary, nhưng bản thân những việc này trong thời gian dài đã không đòi hỏi những biện pháp đáp trả của liên Âu vượt hệ thống khung khổ hiện có.

Ngược lại đòi hỏi các biện pháp đáp trả được phối hợp của liên Âu đối với nhóm xung đột mà nếu hành vi của một nhà nước thành viên gây nguy hiểm trực tiếp cho sự hội nhập EU. Các hành vi như vậy đã là „chính sách các ghế trống” của Pháp gây tê liệt hoạt động của liên minh một năm ngay trong những năm 1960, sự sụp đổ tài chính Hy Lạp và brexit.

Sự sụt giảm nhà nước pháp quyền Hungary và Ba Lan liệu có thể được đánh giá là khủng hoảng trực tiếp gây nguy hiểm cho liên minh hay không? Sự suy thoái dân chủ và sự không tuân thủ nhà nước pháp quyền giống thể này đã chưa từng xảy ra trong lịch sử của liên minh. Nếu các trường hợp Hungary và Ba Lan được đánh giá là các hành vi nhà nước thành viên trực tiếp gây nguy hiểm cho sự hội nhập, thì không thể chung sống với chúng, mà cần phải chấm dứt chúng theo hướng nào đó trong vòng vài năm.

Bảng 1. Các hành vi nhà nước thành viên gây nguy hiểm cho sự hội nhập EU và EMU (Liên minh Kinh tế và Tiền tệ)

Các hành vi nhà nước thành viên gây nguy hiểm cho hội nhập EU	Các biện pháp đáp trả của EU
Chính sách con đường riêng đối lập gay gắt với đa số (thí dụ, chính sách „các ghế trống” của Pháp)	Sự bàn bạc hội đồng, giải quyết tranh chấp giữa các nước cốt lõi
Mối nguy hiểm trực tiếp về mất khả năng thanh toán của nhà nước thành viên EMU (thí dụ, Hy Lạp)	Gói cứu trợ của liên minh cho nhà nước thành viên đối lấy các biện pháp ổn định nghiêm ngặt của nhà nước thành viên
Thông báo ý định ra khỏi (exit) liên minh (thí dụ, Brexit)	Đàm phán hiệp định ra khỏi với các điều kiện nghiêm ngặt

Nguồn: Biên tập riêng của các tác giả

Cuối cùng cũng có một nhóm tranh cãi do các nhà nước thành viên gây ra mà liên quan đến việc Liên minh trở nên khác biệt (có nhiều tốc độ khác nhau).

Chúng tôi hiểu sự hội nhập khác biệt là, bên cạnh sự tham gia vào hệ thống hội nhập cơ bản của Liên Âu, các hệ thống hội nhập Âu châu khác cũng đã hình thành, mà không bao gồm tất cả các nhà nước thành viên liên minh (về hội nhập khác biệt xem *Csaba [2019a]*, *Csaba [2019b]*, *Halmai [2019]*, *Palánkai [2019]*). Sự hội nhập thêm như vậy ví dụ là khu vực Schengen có 22 thành viên, hay EMU (vùng euro) có 20 thành viên. Các hệ thống hội nhập này có các điều kiện gia nhập riêng của chúng, và đổi lại sự trao đại diện thẩm quyền ngành chuyên môn của nhà nước thành viên cho các định chế liên minh thì các nước này nhận được các lợi thế thêm (thí dụ, hệ thống tiền tệ nhà nước thành viên được đặt dưới sự giám sát của ECB [Ngân hàng Trung ương Âu châu; tức là mất một phần quyền] và đổi lại sự ổn định của các hệ thống ngân hàng của các nhà nước thành viên EMU được liên minh bảo đảm).

Bảng 2 Các xung đột của sự gia nhập hay ở ngoài của nhà nước thành viên liên quan đến những hội nhập EU khác biệt

Các xung đột nhà nước thành viên có nguồn gốc liên quan đến những hội nhập khác biệt	Các biện pháp đáp trả của EU
Quyết định nhà nước thành viên để đứng ngoài EMU („opt-out“)	Hiệp định EU-nhà nước thành viên miễn nghĩa vụ gia nhập
Sự kéo dài thực hiện các tiêu chuẩn gia nhập EMU, hay sự trì hoãn nghĩa vụ gia nhập sang tương lai không xác định	Duy trì nghĩa vụ gia nhập không có thời hạn
Nhà nước thành viên ngăn cản sự mở rộng khu vực Schengen thêm các nước mới	EU hỗ trợ cho (nước xin gia nhập để) tạo các điều kiện gia nhập khu vực và cho đơn xin (gia nhập) mở rộng lặp lại

Nguồn: Biên tập riêng của các tác giả

Việc áp dụng lâu dài cơ chế nhà nước pháp quyền do EU đưa ra để xử lý việc Hungary và Ba Lan không tuân thủ nhà nước pháp quyền thậm chí có thể gây ra việc các nhà nước thành viên này rơi vào một vị trí hội nhập khác biệt theo cách khác: trong trường hợp của chúng không phải là về việc để *đổi lấy sự hội nhập thêm vào liên minh* chúng nhận được thêm các lợi thế, mà về việc vì thực hiện thiếu sót các đòi hỏi nhà nước pháp quyền của liên minh nên chúng không được hưởng phạm vi rộng của các công cụ hỗ trợ được thỏa thuận có thể nhận được từ các quỹ liên minh, và bởi vì việc này có thể tồn tại lâu dài, vì thế chúng rơi vào địa vị hội nhập khác biệt có tính phân rã (desintegration).

Sự suy thoái dân chủ và sự không tuân thủ nhà nước pháp quyền của Ba Lan-Hungary như thế về nguyên tắc là xung đột gây nguy hiểm trực tiếp cho sự hội nhập EU, không thể duy trì được và/hoặc cũng có thể là một sự trôi dạt vào một bao thể (zárvány)* hội nhập khác biệt kiểu mới, có tính phân rã. Để trả lời câu hỏi rằng để mô tả và giải nghĩa sự xử lý của EU đối với sự không tuân thủ nhà nước pháp quyền của Hungary và Ba Lan thì khái niệm nào là thỏa đáng, cũng cần so sánh các kịch bản suy ra từ các khái niệm khác nhau.

4. Các nỗ lực của EU để tăng cường bảo vệ các giá trị cơ bản của liên minh (các công cụ, các nỗ lực và hiệu suất)

Điều 2 của hiệp định về Liên Âu tuyên bố, rằng Liên Âu dựa vào các giá trị của sự tôn trọng nhân phẩm con người, tự do, dân chủ, bình đẳng, nhà nước pháp quyền, cũng như của sự tôn trọng các quyền con người. Thế nhưng *theo các báo cáo được Quốc hội Âu châu thông qua thì nhiều bước của sự suy thoái của hệ thống chính trị dân chủ Hungary đã vi phạm các giá trị cơ bản được nêu trong điều 2 của hiệp định về Liên Âu, được tất cả các nhà nước cam kết thực hiện, đặc biệt về nhà nước pháp quyền. Với việc này „đội quân chính (dòng chính) của Liên Âu” lâm vào nước đi bắt buộc.*

Không có tiền lệ rằng trong những trường hợp như vậy Liên minh phải làm gì. Nhưng liệu có các công cụ phù hợp không, ngoài ra các cơ quan liên Âu khác nhau có thống nhất không và có quyết tâm không để ép buộc sự khôi phục dân chủ?

* zárvány (bao thể) là một bộ phận bị đóng, biệt lập, bị bao quanh bởi vật khác (thí dụ bọt, bong bóng hay hạt sạn khác trong thỏi kim loại đúc hoặc tàn dư thực vật trong khoáng chất, xác sâu bọ trong hổ phách). Ở đây có nghĩa là một nhóm nhà nước thành viên tách biệt, mới, có tính phá hủy trong EU (ghi chú của người dịch).

Các công cụ để bảo vệ các giá trị cơ bản cũng được Liên minh phát triển để đáp lại các thách thức và các cuộc khủng hoảng. Chúng tôi nhấn mạnh ba nỗ lực mạnh mẽ bắt nguồn từ quá trình này: chính lý các tiêu chuẩn gia nhập, đề ra thủ tục xử theo điều 7 và thể chế hóa cơ chế nhà nước pháp quyền.

Các tiêu chuẩn gia nhập, như quy định tiếp nhận nhà nước thành viên bảo vệ các giá trị của liên minh

Liên Âu trong đầu các năm 1990 đã bắt đầu quan tâm đến sự thách thức hội nhập rằng một sự mở rộng quy mô lớn sang phía đông có thể gây ra các vấn đề hội nhập không thể xử lý được trong tương lai bởi vì sự không có khả năng cạnh tranh kinh tế và chính phủ dân chủ bất ổn định của các nước ứng viên. Để ngừa trước việc này họ đã đề ra các tiêu chuẩn gia nhập được phiên họp Hội đồng Âu châu năm 1993 ở Copenhagen thông qua.

Hướng dẫn được thông qua đã định rõ và bổ sung các tiêu chuẩn tiếp nhận được chia thành bốn nhóm. Nhóm tiêu chuẩn thứ nhất là sự đồng ý với các mục tiêu chính trị, kinh tế và tiền tệ của liên minh, sự tồn tại và sự ổn định của các định chế bảo đảm nhà nước pháp quyền, các quyền con người và các quyền thiểu số. Theo ý nghĩa của nhóm tiêu chuẩn thứ hai một nước ứng viên phải đáp ứng các nghĩa vụ đi cùng với tư cách thành viên, phải thích hợp với sự tiếp nhận và áp dụng các thành tựu tập thể ngày càng mở rộng (các văn bản pháp luật và các nguyên tắc cơ bản không mang hình thức pháp lý, các công ước, các tuyên bố, các lập trường, các thực hành văn bản của liên minh). Nhóm điều kiện thứ ba là việc tạo ra và duy trì nền kinh tế thị trường có khả năng hoạt động. Theo tiêu chuẩn thứ tư nước ứng viên phải chịu được áp lực cạnh tranh bên trong liên minh.

Hội đồng Âu châu trong cuộc họp tháng mười hai 1995 ở Madrid đã bổ sung các đòi hỏi bằng việc đòi nước ứng viên phải tạo ra các điều kiện hội nhập từng bước, hài hòa, đặc biệt nhờ sự phát triển nền kinh tế, sự thích nghi các cơ cấu hành chính và sự tạo ra môi trường kinh tế và tiền tệ ổn định. Ngoài ra EU cũng đặt ra điều kiện với chính mình, theo đó liên minh phải sẵn sàng và có khả năng để tiếp nhận các nước thành viên mới (Losoncz, [2023]).

Việc xây dựng các tiêu chuẩn gia nhập trong hội nghị Copenhagen để hướng dẫn sự chuẩn bị ứng viên trong quá trình mở rộng sang phía đông sau 2004 về cơ bản đã có kết quả, nhưng mau chóng đã phải đối mặt với chuyện rằng tác động của nó chỉ kéo dài đến thời điểm tiếp nhận nhà nước thành viên (mới). Công cụ này đã không có khả năng xử lý những sự suy thoái sau gia nhập, và vì thế cũng chẳng đủ để bảo vệ các giá trị cơ bản của liên minh giữa những thứ khác. Tuy nhiên sự xác định và thực hiện các điều kiện gia nhập ngày nay lại trở thành vấn đề trung tâm vì các thách thức của việc mở rộng tiếp sang vùng balkan và phía đông, mà tin tức hàng ngày cũng báo hiệu rõ, rằng tiếp sau cuộc họp gần đây nhất của Hội đồng Âu châu mười nhà nước thành viên hàng đầu đã thảo luận bàn bạc riêng về chủ đề này. (Brzozowski [2023]).

Thủ tục xử theo điều 7

Công cụ bảo vệ cơ bản chống lại việc nhà nước thành viên vi phạm các giá trị cơ bản của liên minh là thủ tục xử theo điều 7 của hiệp định liên minh, mà như sự trừng phạt cuối cùng, Hội đồng có thể tạm đình chỉ các quyền của nhà nước thành viên liên quan. Điều này xuất hiện lần đầu tiên trong Hiệp ước Amsterdam có hiệu lực trong năm 1999, mà Hiệp ước Nizza có hiệu lực từ 2003 trở đi đã bổ sung thêm một cơ chế phòng ngừa. Cho đến nay chỉ giai đoạn đầu của thủ tục xử này được kích hoạt, và chỉ để chống lại Ba Lan và Hungary. Ủy ban đã khởi động thủ tục xử chống lại Ba Lan trong 2017, còn trong trường hợp Hungary là Quốc hội Âu châu trong 2018. Tuy vậy, cả hai thủ tục bị mắc kẹt, bởi vì để đi tiếp theo hướng trừng phạt, để xác định sự vi phạm nghiêm trọng và kéo dài trong Hội đồng Âu châu cần đến quyết định nhất trí trừ nhà nước thành viên liên quan, thế mà khi đó cả Ba Lan lẫn Hungary đã làm rõ, rằng trong Hội đồng họ sẽ phủ quyết việc chấp nhận nghị quyết chống lại nước kia. Nếu thủ tục xử theo điều 7 bắt đầu cùng một lúc trong trường hợp của hai nước hợp tác, và vẫn cần quyết định nhất trí, thì không thể thực hiện được các thủ tục xử.

Cơ chế nhà nước pháp quyền

Khi mô tả các xung đột giữa chính thể Hungary và các cơ quan EU khác nhau chúng tôi đã giới thiệu rồi những tiền đề trực tiếp của sự nảy sinh ra sắc lệnh nhà nước pháp quyền liên Âu. Tuy nhiên đáng nhắc đến nhiều trạm quan trọng của câu chuyện phát sinh nhìn từ những góc nhìn rộng hơn.

Trong tháng Chín 2013 Viviane Reding phó chủ tịch và ủy viên tư pháp của Ủy ban trong một bài phát biểu toàn diện đã tóm tắt các thách thức nhà nước pháp quyền đối với EU (Reding [2013]). Điểm xuất phát của bài phát biểu là thực tế chưa được nhận thức đầy đủ, rằng „*Liên minh là công trình độc nhất vô nhị, bởi vì không phải bạo lực, quân đội chung hay cảnh sát chung, mà chỉ sức mạnh của nhà nước pháp quyền kết nối nó lại.*” Từ bài phát biểu đánh giá tình hình và giàu kiến nghị của ông ủy viên, ở đây chúng tôi chỉ nhấn mạnh rằng ông lưu ý đến sáng kiến bảo vệ các giá trị cơ bản xuất hiện trong báo cáo cuối cùng tháng chín 2012 của nhóm gọi là "Tương lai của châu Âu" được hình thành với sự tham gia của 11 bộ trưởng bộ ngoại giao. Nhóm của các bộ trưởng ngoại giao đã xác định như nhiệm vụ hàng đầu của liên minh rằng cần phải thiết lập cơ chế mới, ủy quyền cho Ủy ban để soạn các báo cáo liên quan đến sự vi phạm rõ ràng của các nhà nước thành viên đối với các giá trị cơ bản, trong đó nhà nước pháp quyền, theo điều 2, và soạn các khuyến nghị cho Hội đồng.

Ủy ban EU đã cố gắng thực hiện nhiệm vụ này. Trong 2013 đã đưa ra Bảng kết quả Tư pháp, trong 2014 đưa ra cái gọi là "đối thoại luật trị [nhà nước pháp quyền] hàng năm," trong 2018 „học kỳ Âu châu,” còn trong 2019 Báo cáo hàng Năm về Nhà nước Pháp quyền. Về các thứ này chúng tôi có thể nói, rằng với cái giá của những nỗ lực lớn đã sinh ra các công cụ có tác dụng hạn chế. *Chúng không thích hợp cho việc đứng lên chống lại các nhà nước thành viên cố ý vi phạm nhà nước pháp quyền, bởi vì chúng không theo logic cưỡng ép, mà theo logic tư vấn và hướng dẫn,* (xem Czina [2023], Łacny [2021]).

Áp lực có sẵn lên Ủy ban như thế đã không đủ. Tuy nhiên trong tháng ba 2018 đã hoàn thành kiến nghị ủy ban có dự thảo sắc lệnh nhà nước pháp quyền, mà chứa một cách tiếp cận hoàn toàn mới. Thay cho việc bảo vệ các giá trị cơ bản, nó đặt sự bảo vệ nhà nước pháp quyền của nhà nước thành viên tạo thành điều kiện tiên quyết cho việc thực hiện các giá trị cơ bản vào trung tâm, đồng thời cũng dựa nhiều vào quan hệ, rằng sự thực hiện nhà nước pháp quyền của nhà nước thành viên cũng là điều kiện để thực hiện hiệu quả ngân sách liên minh. Trong trường hợp xác định các thiếu sót nhà nước pháp quyền của nhà nước thành viên thì Ủy ban sẽ nhận được sự ủy quyền sâu rộng để tạm đình chỉ, giảm, xóa các khoản cam kết hỗ trợ của liên minh. Nhờ sự liên kết với sự thực hiện ngân sách liên minh, điều 332 của hiệp định cơ bản của liên minh có thể tạo thành cơ sở cho các biện pháp được đề xuất, theo điều 332 Quốc hội và Hội đồng Âu châu có thể thông qua các quy định quản lý tài chính với đa số đủ tiêu chuẩn (*Ủy ban châu Âu [2018]*). *Sự liên kết với sự thực hiện ngân sách liên minh có thu hẹp đáng kể phạm vi thẩm quyền của định chế mới, nhưng sự áp dụng toàn diện „cách tiếp cận điều kiện hóa”, sự chấp nhận sắc lệnh với đa số đủ tiêu chuẩn và sự ủy quyền thực thi mạnh cho Ủy ban cùng nhau đã hứa hẹn, rằng cuối cùng cũng sinh ra một công cụ có khả năng ép buộc cho sự bảo vệ nhà nước pháp quyền* (Blauberger M.-van Hüllen V. [2020]).

Sau đó Hội đồng với một sự thỏa hiệp độc đáo đã ngăn chặn các đe dọa phủ quyết gián tiếp của chính phủ Hungary và Ba Lan – hoãn việc áp dụng thực tế cho đến các cuộc bầu cử Hungary – cuối cùng vào ngày 16 tháng Mười Hai 2020 đã có thể xuất hiện sắc lệnh Quốc hội và Hội đồng Âu châu được chấp nhận với đa số đủ tiêu chuẩn, sắc lệnh „về hệ thống điều kiện tổng quát bảo vệ ngân sách liên minh” (*EU [2020]*). Sắc lệnh này trao quyền cho Ủy ban áp dụng nhiều biện pháp có tác động lớn: *sự tạm đình chỉ thông qua các chương trình, tạm đình chỉ hay giảm các cam kết, tạm đình chỉ các khoản chi trả.*

Trong trường hợp vi phạm các nguyên lý của nhà nước pháp quyền liên quan đến ngân sách liên minh Ủy ban gửi thông báo bằng văn bản cho nhà nước thành viên đó. Biện pháp này cho đến nay Ủy ban đã quyết định trong trường hợp nhà nước thành viên duy nhất, Hungary (trong tháng Tư 2022, *mười năm* sau nghị quyết đầu tiên của Quốc hội Âu châu liên quan đến tình hình Hungary).

Nếu nhà nước thành viên trong thời hạn cho trước không đưa ra các biện pháp khôi phục phù hợp, Ủy ban nộp kiến nghị cho Hội đồng để đưa ra các biện pháp khác nhau. Các biện pháp do chính phủ Hungary đệ trình đã được Ủy ban đánh giá và coi là không thỏa đáng và – như chúng ta đã thấy – ủy ban đã đề xuất sự tạm đình chỉ 65% các khoản cam kết liên quan đến ba chương trình hoạt động của chu kỳ 2021-2027, ngoài ra các nguồn của chương trình EU Thế hệ Tiếp bị ràng buộc vào các siêu cột mốc nhà nước pháp quyền.

Mặc dù cũng có nhiều điểm yếu cấu trúc của thủ tục xử nhà nước pháp quyền (*sự liên kết các lo ngại liên quan đến nhà nước pháp quyền với ngân sách liên minh là bước đi rất táo bạo, nhưng đồng thời là bước đi có tác động rất thu hẹp*; không rõ, rằng biện pháp nào của nhà nước thành viên để sửa chữa những thiếu sót nhà nước pháp quyền sẽ là có thể chấp nhận được; và trong trường hợp của công cụ này các thiệt hại không đùng đến chính phủ vi phạm luật, mà đến các công dân của nó), trong quá trình áp dụng đầu tiên *tuy nhiên „cơ chế có điều kiện không nghi ngờ gì đã tỏ ra hiệu quả hơn các phương pháp bảo vệ nhà nước pháp quyền khác”*. Sự ủy quyền giải quyết mạnh của Ủy ban đã làm cho thủ tục xử nhanh hơn và đơn giản hơn (Czina [2023]).

Các nỗ lực và hiệu suất bảo vệ nhà nước pháp quyền

Với việc này chúng tôi cũng có thể chuyển sang câu hỏi thứ hai của mình. Daniel Kelemen trình bày một phê phán gay gắt liên quan đến hiệu suất bảo vệ nhà nước pháp quyền của các cơ quan khác nhau của EU (Kelemen [2020, [2023]). Chỉ trích này có hai yếu tố chính. Một mặt ông chỉ trích EU bởi vì nó đã thử phát triển các công cụ mới hơn và mới hơn, và do thiếu các công cụ thích hợp – thế nhưng, chúng ta thấy EU đã không có các công cụ thích hợp chống lại các nước cố tình vi phạm – nó đã không dám đứng lên bảo vệ nhà nước pháp quyền. Mặt khác ông chê trách rằng sự cam kết của các cơ quan khác nhau của EU đã khác nhau trong việc bảo vệ các giá trị cơ bản và nhà nước pháp quyền. Tòa án Liên Âu đã ủng hộ rõ ràng nhất sự bảo vệ các giá trị cơ bản. Quốc hội Âu châu cũng đã làm nhiều cho việc này, nhưng cho đến tận sự chấp nhận báo cáo Sargentin chính phái lớn nhất, đảng Nhân dân đã chia rẽ trong vấn đề này. Ý kiến gay gắt nhất của ông về Hội đồng Âu châu, vì các thành viên thuộc chính phủ nhà nước thành viên của nó đặt công việc riêng của họ lên trên hết, và bởi vì trong các năm 2010 nó luôn luôn tập trung vào xử lý khủng hoảng liên minh lớn khác nào đó (khủng hoảng vùng euro, khủng hoảng di dân, khủng hoảng do brexit, sự xâm lược Nga vào Ukraina). Cuối cùng ông chê trách Ủy ban rằng nó đã cư xử như các công bộc (servants), hơn là như người bảo vệ (guardian) các giá trị cơ bản và nhà nước pháp quyền.

Sự chấp nhận sắc lệnh thủ tục xử vi phạm nhà nước pháp quyền, sự ủy quyền cho Ủy ban dùng các biện pháp điều kiện và sự khởi động thủ tục xử vi phạm nhà nước pháp quyền đầu tiên tuy vậy vẫn là dấu hiệu rằng EU đã trở nên thống nhất hơn và quyết tâm hơn để bảo vệ nhà nước pháp quyền.

5. Vì sao chính phủ Hungary đã vấp phải sự tạm đình chỉ các khoản hỗ trợ và vì sao thủ tục xử vi phạm nhà nước pháp quyền được khởi động chỉ chống Hungary?

Trong quan hệ với EU chính phủ Hungary trong nửa đầu các năm 2010 còn „nhảy điệu múa con công”, tránh sự đối đầu trực tiếp (lấy các dự án bị chê trách về trách nhiệm giải trình ra khỏi gói hỗ trợ EU và thay vào đó tài trợ chúng từ ngân sách Hungary) và áp dụng các thực hành luật sư (tìm kiếm thêm các thí dụ nhà nước thành viên EU khác để bảo vệ các biện pháp vi phạm các giá trị cơ bản, bị phản đối) (xem *Világgazdaság* [2012]), nhưng về cơ bản đã theo chiến lược khách đi lậu vé (free rider)⁸.

⁸ „Vì quy chế khiêu vũ ngoại giao sự từ chối phải được trình diễn, cứ như chúng ta muốn kết bạn. Đây là các động tác (múa) thuộc về nghệ thuật chính trị để rồi trong số bảy đề xuất chúng ta gạt đầu hai-ba đề xuất (đảng nào chúng ta đã làm rồi, chỉ họ đã không nhận ra thôi), còn hai đề xuất còn lại, mà chúng ta không muốn, chúng ta từ chối cứ như chúng ta chấp nhận đa số. Trò chơi phức tạp này là một kiểu điệu múa con công.” (Theo tường thuật báo chí thủ tướng Orbán Viktor đã nói những câu khét tiếng này trong quan hệ với EU, trong hội nghị Cuối Thế

Trong chiến lược khách đi lậu vé chính phủ đã kết hợp sự thiếu hoàn toàn của sự đồng nhất về các mục đích và các giá trị hội nhập với sự tận dụng tối đa ngắn hạn của các công cụ hỗ trợ của EU và sử dụng chúng để củng cố tháp quyền lực.

Tuy nhiên kể từ 2015 điệu nhảy con công của chính phủ đã tàn, và thêm vào sự đi lậu của nó khi đó đã kết đôi với cuộc chiến đấu bản sắc chống người di cư và LGBTQ theo kiểu đối đầu và với con đường riêng về chính sách đối ngoại (Kerner [2020b]; *Éltető-Szemlér*, [2023] – nói theo văn phong: thay cho „điệu múa công” là „trò chơi gà”).

Tuy với sự thay đổi chính phủ Ba Lan 2015 và với sự tập hợp các nước V4 thống nhất chống nhập cư chính phủ Hungary đã tập hợp các nhà nước thành viên ủng hộ đứng sau nó và đã có thể làm giảm các rủi ro của thủ tục xử theo điều 7, nhưng với cuộc chiến chống di cư theo kiểu đối đầu, được nâng lên mức liên minh nó đã mất mức độ tinh tảo (Pawlak-Strupczewski [2016]), và đến cuối thập niên những người bảo vệ trước kia của nó cũng đã tàn (brexit, FIDESZ bị đảng Nhân dân tạm đình chỉ, rời ra khỏi đảng Nhân dân, sự thay đổi chính phủ Đức, Slovakia, và cộng hòa Czeh⁹). Trong năm 2021 sự từ chối hội nhập sâu hơn của chính phủ đã đi xa đến mức, rằng „với cơ hội đầu tiên xuất hiện phải xóa ngay cụm từ ‘ever closer union (liên minh ngày càng chặt chẽ)’ khỏi Hiệp định cơ bản của liên minh” (Orbán [2021]). Chính phủ Hungary đã không lắng nghe các lời cảnh cáo đến từ nhiều phía, đã đánh giá thấp quyết tâm và khả năng bảo vệ nhà nước pháp quyền của EU, và sự thống nhất liên minh của đội chủ lực của EU, vì thế sau khi mất những người bảo vệ nó đã lao không phanh vào sự kích hoạt thủ tục nhà nước pháp quyền.

Ủy ban EU đến nay đã kích hoạt thủ tục nhà nước pháp quyền chỉ chống lại Hungary. Nguyên nhân trực tiếp của việc này là nhiều lần bị nghi ngờ rằng Hungary có thỏa mãn các giá trị của hiệp định cơ sở của EU không, và sự hoạt động nhà nước pháp quyền của nó có đảm bảo trách nhiệm giải trình của việc sử dụng các công cụ hỗ trợ của EU không. Nhưng sự không tuân thủ nhà nước pháp quyền trong vài trường hợp nghiêm trọng cũng được xác định đối với Ba Lan, *mặc dù ở Ba Lan không nghi ngờ gì là khó hơn để xác định mối quan hệ trực tiếp giữa các thiếu sót nhà nước pháp quyền và sự thiệt hại các lợi ích tài chính của liên minh*. Tuy nhiên, nếu chúng ta cũng tính đến việc rằng chính phủ Ba Lan phá hoại sự thực hiện phán xử của Tòa án EU trong thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ vì sự biến đổi hệ thống tòa án Ba Lan, hơn nữa nó cố gắng đứng cạnh chính phủ Hungary trong sự chống lại người nhập cư, và bằng việc này nó cũng leo thang đối đầu với EU, thì khó để rút ra kết luận khác hơn kết luận rằng trong thái độ của ủy ban đối với hai nước này cuối cùng đường phân thủy là trong vấn đề đáp trả của EU cho chiến tranh Nga-Ukraina thì chính phủ Ba Lan rõ ràng là chiến sĩ tiên phong của liên minh chiến lược khép kín của các nhà nước thành viên EU, còn chính phủ Hungary cản trở liên minh bằng các phủ quyết,

kỷ (Századvég-konferencia) được tổ chức nhân dịp kỷ niệm hai năm thành lập chính phủ, trong năm 2012. Không tiếp cận được văn bản của bài phát biểu, họ nhắc đến nó trong báo chí (ví dụ <http://nol.hu/velemeney/20120604-pavataanc-1312137>).

⁹ Thủ tướng Hungary cũng xem một yếu tố là nghiêm trọng từ sự tàn của những người ủng hộ: „Để chế hay các quốc gia? Ở đây chúng ta bị một cú đánh vào xương sườn nghiêm trọng, khi các bạn Anh của chúng ta với Brexit đã bỏ Liên Âu. Với việc này sự cân bằng bên trong liên minh giữa những người theo chủ nghĩa chủ quyền và những người theo chủ nghĩa liên bang đã bị mất thăng bằng. Nó đã giống thế này, rằng một bên đã là những người Pháp và những người Đức, như những người theo chủ nghĩa liên bang, còn ở bên kia những người Anh và chúng ta, các nước V4. *Nếu giả như những người Anh vẫn còn bên trong Liên Âu, thì chúng ta chẳng cần phải học các cụm từ như „cơ chế nhà nước pháp quyền,” „sự điều kiện hóa” và „cai quản kinh tế,” các cụm từ này lẽ ra không tồn tại*. Người ta đã có thể đưa vào Liên Âu các cụm từ này chỉ bởi vì những người Anh đã ra khỏi, và chúng ta, các nước V4 đã không có khả năng ngăn cản, thậm chí những người theo chủ nghĩa liên bang đã tấn công chống lại V4. Tất cả chúng ta đã thấy kết quả. Những người Czeh về cơ bản đã ngã sang phía bên kia, Slovakia lung lay, chỉ những người Ba Lan và những người Hungary cố thủ.” (Orbán [2023b]).

và về nguyên tắc chống lại lập trường áp đặt trừng phạt của EU¹⁰. Theo sự tổng hợp của hãng thông tấn Euronews giữa 2016-2022 Hungary chịu trách nhiệm về 60 phần trăm của tất cả các phủ quyết trong liên minh. Trong thời gian này đã có 30 phủ quyết đối ngoại, trong số đó trong 18 trường hợp Hungary đã ngăn cản quyết định chung (Gál [2023]).

Mặc dù các xung đột chính sách đối ngoại EU xảy ra trong Hội đồng Âu châu, còn sự kích hoạt thủ tục nhà nước pháp quyền rõ ràng thuộc thẩm quyền Ủy ban Âu châu, trong vụ này có lẽ Ủy ban đã có thể đứng lên với sự tập hợp đằng sau mình sự ủng hộ của tuyệt đại đa số của Hội đồng gồm các lãnh đạo của các nhà nước thành viên.

Sự tạm ngừng các khoản hỗ trợ cũng có thể trở thành một bước lùi dẫn đến tan rã, vì thế có lý do chính đáng để xem xét các hệ quả kinh tế có thể của sự tan rã liên minh.

6. Các tổn hại có thể chứng minh của brexit và các thiệt hại được mô hình hóa của các nhà nước thành viên khi giả định liên minh tan rã

Các công trình phân tích nền kinh tế EU trước brexit hầu như chỉ khảo sát các khía cạnh khác nhau của sự phát triển hội nhập, tuy nhiên brexit đã làm tăng sự quan tâm đến sự khảo sát các thiệt hại và các chi phí của sự tan rã.

Ba năm tiếp sau sự rời đi Anh đã xuất hiện các tính toán đầu tiên về cán cân kinh tế của brexit. Lập trường đồng thuận ngày nay là vì brexit sự không chắc chắn đã cản trở các khoản đầu tư, sự tách ra khỏi thị trường Thống nhất của EU đã làm giảm độ mở thương mại và các thứ này cùng nhau đã làm giảm sự tăng trưởng. (Berend [2021], Halmai [2020], Losoncz [2020]). GDP trên đầu người của Vương quốc Anh so với trung bình của 27 nước EU trong giai đoạn quá độ trước sự rời khỏi đã lao xuống nhanh, vào năm 2020 đã sụt xuống mức trung bình EU 27. Lý thú là trong 2021-2022 chỉ số này đã không xấu đi tiếp, nhưng đây là thời kỳ COVID, khi thị trường liên minh Thống nhất cũng bị những chấn thương, vì nhiều cản trở thương mại nội bộ được hồi sinh tạm thời.

Những diễn tiến này đã không làm các nhà phân tích kinh tế ngạc nhiên, bởi vì quyết định rời khỏi EU đã không dựa vào sự cân nhắc cẩn trọng các lợi thế kinh tế mong đợi. Hoàn toàn ngược lại. Trích dẫn tóm tắt của Csaba László „Theo những người hiểu biết tình hình nhất vấn đề thật đã không phải là sự đối lập truyền thống có dẫn đến sự cắt đứt hay không trong sự xung đột của thực hành hợp tác ngày càng chặt chẽ và sự theo con đường riêng của Anh. Đúng hơn chỉ là sự đứt gãy này nổi lên bề mặt khi nào và dưới hình thức nào mà thôi. Không nghi ngờ gì, rằng trong việc này sự diễn giải tình hình sai của giai cấp chính trị Anh và media đại chúng, cũng như hệ thống bỏ phiếu tỷ lệ và sự đánh giá thấp tầm quan trọng của truyền thông dựa vào tin giả đã đóng vai trò quan trọng” (Csaba [2019a] tr. 167). Như Kovács Olivér diễn đạt một cách hoài nghi: „Các lập luận ủng hộ brexit đã không có quan hệ thân thiện nào với thực tế cả. Vì thế không có mấy ý nghĩa để khảo sát ma trận nhân quả của brexit. (Kovács [2021] tr. 575)

Nếu không có mấy ý nghĩa để nghiên cứu ma trận nhân quả của brexit, đáng để lọc ra bài học rằng truyền thông dựa vào thông tin sai lạc có tầm quan trọng lớn. Và trong phương pháp luận chống thông tin sai lạc liên quan đến sự rời khỏi EU của nhà nước thành viên hay đến loại tan rã EU khác chỉ có thể lập luận về mặt chuyên môn với các kế quả tính toán mô hình có thể kiểm tra được (tất nhiên giả thiết rằng trong tranh luận sự lập luận chuyên môn cũng có giá trị nào đó). Trong phần tiếp theo chúng tôi giới thiệu các kế quả đáng chú ý của một tính toán mô hình tan rã như vậy.

¹⁰ Theo cách tiếp cận toàn diện của Kornai – xét rằng ngược với tình hình Hungary ở Ba Lan vẫn có cơ hội để thực hiện sự thay đổi chính phủ bằng con đường hòa bình của các cuộc bầu cử - hệ thống Ba Lan vẫn chưa chuyên quyền, mặc dù đang theo hướng đó (ví dụ, thông qua luật tạo khả năng loại trừ các lãnh đạo đối lập, gắn kết trưng cầu dân ý chống nhập cư với các cuộc bầu cử quốc hội).

Để mô phỏng các kịch bản tan rã liên minh Felbermayr và các đồng tác giả của ông sớm hơn đã bước lên con đường mô hình hóa trọng lực ứng dụng, dùng các dữ liệu luân chuyển hàng hóa năm 2014 và các dữ liệu chuyển giao ròng trung bình EU họ đã xây dựng một mô hình mới. Họ đã công bố các kết quả của họ trong nhiều xuất bản phẩm (ở đây chúng tôi dựa vào công trình *Felbermayr et al* [2022]). Họ đã mô phỏng các kịch bản sau đây:

- sự sụp đổ liên minh Thuế quan Âu châu (S1)
- sự tan rã của thị trường Thống nhất (S2)
- sự tan vỡ của khu vực Euro (S3)
- sự giải tán khu vực Schengen (S4)
- sự chấm dứt các Thỏa thuận Thương mại Khu vực (TRA) hiện có trong 2014 giữa EU và các nước thứ ba (S5)
- sự chấm dứt hoàn toàn của mọi sự hội nhập và thỏa thuận được nêu trong các điểm trên (S6)
- sự chấm dứt hoàn toàn của mọi sự hội nhập và thỏa thuận được nêu trong các điểm trên thêm vào cả sự chấm dứt của các khoản chuyển giao ròng nữa (S7).

Bảng 8 chứa các kết quả mô phỏng.

Bảng 8. Các thiệt hại tiêu dùng thực đặc thù thỏa thuận và tích lũy bởi vì sự đảo ngược hội nhập Âu châu (theo % của các giá trị cơ sở 2014)

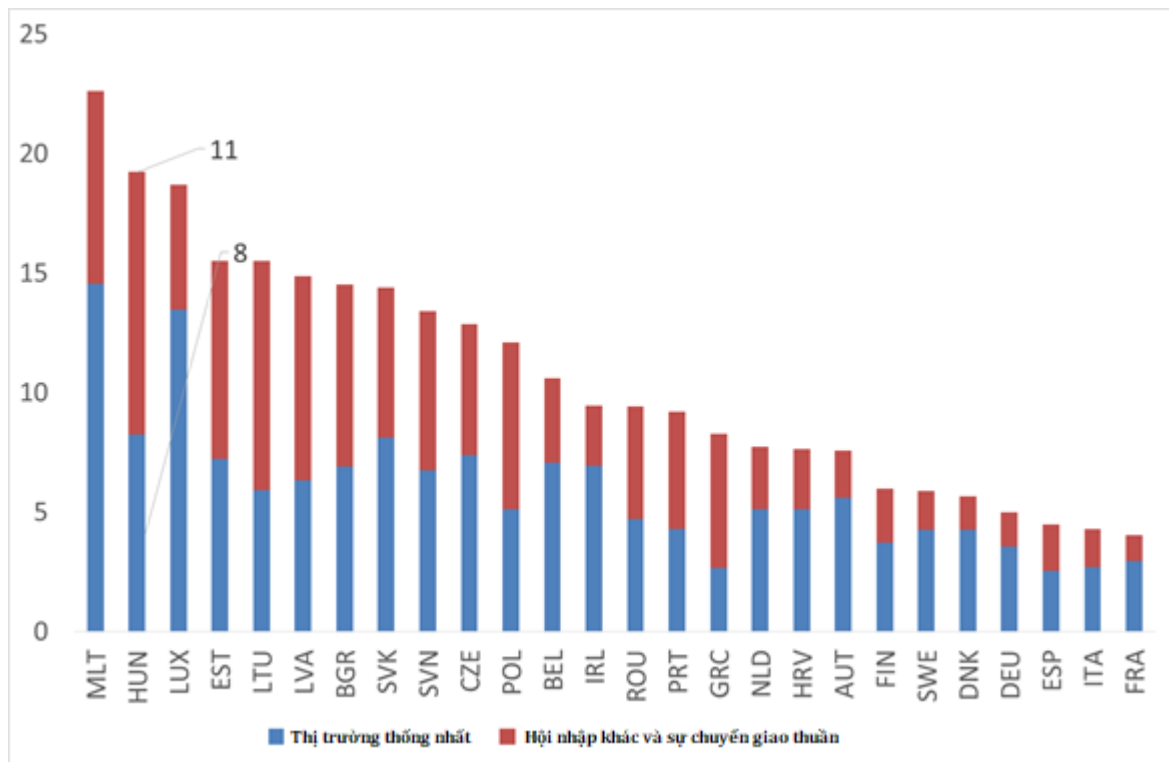
	Các kịch bản	Liên minh Thuế quan	Thị trường Duy nhất	Euro	Schengen	Các RTA	Tổng	Tổng với các chuyển giao
Nhà nước thành viên		(S1)	(S2)	(S3)	(S4)	(S5)	(S6)	(S7)
AUT	Austria (Áo)	-0,04	-5,60	-0,88	-1,55	-0,02	-7,76	-7,57
BEL	Bỉ	-0,15	-7,06	-0,99	-2,53	-0,04	-10,20	-10,61
BGR	Bulgari	0,03	-6,92	-0,08	-1,50	-0,05	-8,30	-14,54
CZE	C.H. Czeh	-0,31	-7,40	-0,16	-2,33	-0,04	-9,86	-12,88
DEU	Đức	-0,12	-3,55	-0,65	-1,04	-0,05	-5,23	-5,00
DNK	Đan Mạch	0,00	-4,27	-0,03	-1,56	-0,04	-5,71	-5,66
ESP	Tây Ban Nha	-0,05	-2,53	-0,34	-1,02	0,09	-3,69	-4,50
EST	Estonia	-0,10	-7,22	-1,00	-4,23	-0,05	-11,79	-15,52
FIN	Phần Lan	0,00	-3,72	-0,35	-2,32	-0,04	-6,07	-5,97
FRA	Pháp	-0,02	-2,96	-0,44	-0,75	-0,02	-4,07	-4,03
GRC	Hy Lạp	0,31	-2,67	-0,30	-1,04	-0,14	-3,72	-8,27
HRV	Croatia	-0,08	-5,12	-0,10	-1,41	-0,01	-6,51	-7,63
HUN	Hungary	-0,17	-8,24	-0,16	-3,48	-0,07	-11,53	-19,23
IRL	Ireland	-0,37	-6,94	-0,86	-1,11	-0,09	-8,97	-9,45
ITA	Italia	-0,06	-2,69	-0,46	-1,02	-0,03	-4,09	-4,28
LTU	Litva	-0,27	-5,91	-0,03	-3,03	-0,02	-8,82	-15,51
LUX	Luxemburg	-0,25	-13,47	-2,53	-2,86	-0,20	-18,06	-18,71
LVA	Latvia	0,10	-6,32	-0,73	-3,47	0,00	-9,85	-14,89
MLT	Malta	0,18	-14,56	-2,45	-3,90	0,13	-19,38	-22,62
NLD	Hà Lan	-0,23	-5,11	-0,70	-2,03	-0,06	-7,70	-7,75
POL	Ba Lan	-0,25	-5,11	-0,08	-2,03	-0,03	-7,18	-12,09
PRT	Bồ Đào Nha	0,18	-4,29	-0,59	-1,95	-0,01	-6,34	-9,19
ROU	Rumania	0,00	-4,70	-0,10	-0,08	-0,08	-4,94	-9,44
SVK	Slovakia	-0,11	-8,11	-1,09	-2,83	-0,03	-11,57	-14,40
SVN	Slovenia	-0,26	-6,76	-1,13	-2,32	-0,06	-9,99	-13,40
SWE	Thụy Điển	-0,05	-4,26	-0,04	-2,23	-0,02	-6,29	-5,89

Nguồn: Felbermayr et al, 2022: tr. 15

Các thiệt hại lớn nhất do sự tan rã của thị trường Thống nhất Âu châu có lẽ gây ra, tiếp sau thiệt hại này có lẽ do sự chấm dứt hiệp định Schengen gây ra, rồi sự chấm dứt hoàn toàn của sự hội nhập và hiệp định khác. Trong phạm vi nhà nước thành viên hẹp hơn, trong trường hợp của các nước gia nhập sau 2004 sự chấm dứt các khoản chuyển giao ròng của EU cũng gây thiệt hại đáng kể.

Hình dưới đây tách thành hai thành phần (các tác động của sự sự chấm dứt thị trường Thống nhất, và tác động của tất cả sự tất cả sự tan rã khác) cho thấy thiệt hại ròng của các nhà nước thành viên EU vì sự chấm dứt hội nhập. Nếu chúng ta giả thiết (đối chứng-phản thực tế-counterfactual) rằng tất cả sự hội nhập và thỏa thuận chấm dứt hoàn toàn, kể cả các khoản chuyển giao ròng của EU nữa, thì tất cả mỗi nhà nước thành viên EU đều chịu những thiệt hại đáng kể. Các nước thua thiệt nhất là các nước có nền thương mại mở, có thị trường nội địa nhỏ (Malta, Luxemburg, các nước baltic, Hungary, Slovakia), mặt khác các nhà nước thành viên nhận được các khoản chuyển giao EU lớn nhất theo tỷ trọng (giữa 2010-2014 Hungary, Bulgária, các nước baltic), nhưng ngay cả Đức hay Thụy Điển đóng góp ròng cũng mất nhiều với sự chấm dứt các loại hội nhập (hình 5).

Hình 5. Các thiệt hại của sự chấm dứt hội nhập EU

Nguồn: biên tập riêng của các tác giả dựa vào Felbermayr et al, 2022: tr.15

Đối với Hungary các thiệt hại tan rã được giả thiết (đối chứng-phản thực tế-counterfactual) là đặc biệt cao. Chỉ hơn 1/3 một chút của tác động làm giảm tiêu dùng thực tế Hungary 19,2 % là do sự mất khoản chuyển giao ròng gây ra (giữa 2010-2014 so với GDP là cao kỷ lục), gần 2/3 của sự giảm tiêu dùng là thiệt hại vì mất thị trường Thống nhất và sự rời khỏi khu vực Schengen. Như thế khoản mất của Hungary là nhiều hơn rất nhiều so với sự mất khoản chuyển giao ròng mà bản thân nó cũng rất đáng kể.

Để đánh giá sự tan rã thị trường Thống nhất, hay sự ra khỏi thị trường Thống nhất gây ra bao nhiêu rối loạn quy chế, sự nhớ lại các thống kê của các thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ có thể cho chúng ta sự chỉ dẫn tốt. Bởi vì quy định thống nhất của EU là không đủ cho thị trường Thống nhất, mà cũng phải

tuân thủ quy định. Nó thực hiện nhiệm vụ này của Ủy ban châu Âu („người gác các hiệp định”) với sự khởi xướng cái gọi là các thủ tục xử vi phạm nghĩa vụ, bằng việc thực hiện công việc vượt quá khả năng con người. Cũng đáng xem xét lại một cách riêng biệt thống kê được giới thiệu rồi của các thủ tục được khởi động chống lại Hungary. Nó cho thấy một cách sinh động rằng phần lớn của các trường hợp Hungary cũng là thủ tục về an toàn sức khỏe và thực phẩm, về thị trường nội địa, về bảo vệ môi trường và bảo vệ tính di động rất cần thiết cho việc duy trì thị trường Thống nhất.

Giữa các thiệt hại của sự chấm dứt thị trường Thống nhất ngay lập tức là các chi phí có tính chất thuế quan, các thiệt hại xuất phát từ các sự hạn chế thương mại không mang tính thuế quan, các chi phí thêm của sự thích nghi với sự chấm dứt các quy chế liên minh thống nhất và với hàng đồng quy chế và giấy phép quốc tế và cuối cùng là các tổn thất xuất phát từ sự tan rã của các chuỗi giá trị kinh doanh và các mạng lưới logistic. Và cũng có thể hình dung dễ hơn các thiệt hại của việc rời khỏi thị trường Thống nhất là sự rời khỏi khu vực Schengen sẽ làm tê liệt tính di động Âu châu đau đớn đến thế nào.

Bên cạnh các thiệt hại giáng xuống tất cả các nhà nước thành viên cần nhấn mạnh rằng những nước thu thiệt chính của sự tan rã được giả thiết là các nhà nước thành viên gia nhập từ 2004 trở đi, mà đồng thời là các nước có thị trường nội địa nhỏ, mở, và nhận được phần lớn các khoản hỗ trợ cố kết. *Một sự tan rã được giả định sẽ mau chóng chấm dứt „convergence machine” đông âu.*

Tất nhiên đây cũng chỉ là một sự tính toán mô hình mô phỏng, mà có các hạn chế của nó (ví dụ, việc dùng các dữ liệu cố định các trạng thái 2010-2014), nhưng nó cho thấy rõ ràng rằng sự chấm dứt của những sự hội nhập nào gây ra các thiệt hại lớn nhất, hơn nữa nó đặt ra tiêu chuẩn chuyên môn cao cho các cuộc tranh luận về sự tan rã và ra khỏi EU.

7. Liệu có con đường Hungary trở về dòng chính EU bên cạnh sự duy trì NER không?

Về các triển vọng của tư cách thành viên liên Âu của Hungary các chính trị gia chính phủ có khuynh hướng chỉ nhìn các tác động kinh tế vĩ mô của các khoản chuyển giao ròng của EU (các nguồn nước ngoài ròng không phải hoàn trả), hay ru ngủ với việc rằng thay cho các khoản hỗ trợ chúng ta kiếm các nguồn từ các khoản đầu tư trực tiếp của những người nước ngoài, hay bây giờ đặt ra triển vọng rằng nếu một khi chúng ta trở thành người đóng góp ròng, thì chúng ta sẽ cần xem xét lại lý do chính đáng của tư cách thành viên (Csuhaj [2021], Nagy [2023]).

Chúng ta đã thấy từ sự giới thiệu sự mô hình hóa các chi phí tan rã, rằng sự tham gia thị trường Thống nhất và tư cách thành viên khu vực Schengen cùng nhau có tầm quan trọng kinh tế lớn hơn rất nhiều so với các khoản chuyển giao ròng tỷ lệ nghịch với mức độ phát triển.

Bây giờ chúng ta hãy lùi lại một bước nữa và bên cạnh các tác động kinh tế chúng tôi cũng cần nhắc các tác động xã hội chính trị. Chúng tôi xem xét liệu có con đường trở lại dòng chính của EU trong trường hợp tiếp tục vài chính sách chính bảo đảm sự duy trì NER và bản sắc, và chúng tôi cũng xem xét liệu các chính sách này có thể tiếp tục được không, nếu NER đoạn tuyệt với Liên minh.

Chủ quyền

Điều kiện cơ bản của sự gia nhập và sự hoạt động liên Âu là sự chia sẻ mức liên minh của các các thẩm quyền quyết định quốc gia (các yếu tố chủ quyền quốc gia) xác định (trong trường hợp của các quyết định liên chính phủ của Hội đồng Âu châu), hay sự ủy nhiệm cho các tổ chức liên minh siêu quốc gia (ví dụ, sự xem xét lại cuối cùng của các quyết định tòa án tại Tòa án Liên Âu).

Trong bài phát biểu tháng Sáu 2021 của thủ tướng Hungary (*Orbán* [2021]), trình bày các luận điểm của ông liên quan đến tương lai của Liên Âu, ông rõ ràng đã chống lại nguyên tắc cơ bản „ever closer union (liên minh ngày càng chặt chẽ),” ông đã phản đối hoạt động „bị chính trị hóa,” trên các nhà nước thành viên của Ủy ban và Quốc hội châu Âu, đã khẳng định rằng „không có demos (nhân dân) Âu châu, chỉ có các quốc gia thôi,” và cần cải tạo EU bằng cách bảo vệ bản sắc dân tộc và hợp hiến của các nhà nước thành viên. Trong bài phát biểu tháng bảy 2023 của ông (*Orbán* [2023b]) thì ông đã phác họa rằng giai đoạn tiếp theo trong EU sẽ nói về cuộc đấu tranh của những người theo chủ nghĩa chủ quyền và những người theo chủ nghĩa liên bang, và chính phủ Hungary sẽ chiến đấu chống lại những người theo chủ nghĩa liên bang (mà các lực lượng chính của họ một cách lạ lùng không phải là các tổ chức siêu quốc gia, mà là các nhà nước thành viên, Đức và Pháp). Trong giai đoạn đứng trước chúng ta, chiến trường chính của cuộc đấu tranh là chủ quyền chính sách đối ngoại: từ quan điểm nội dung là chính sách đối ngoại được thống nhất với các đồng minh phương tây (=chủ quyền được chia sẻ với EU và với NATO), hay chính sách Nga và Trung Quốc riêng, về mặt thủ tục sự duy trì quyết định nhất trí của các nhà nước thành viên hay sự chuyển sang hệ thống quyết định đa số đủ tiêu chuẩn. Từ quan điểm của cuộc đấu tranh chủ quyền thì sự thực hiện các cam kết lúc gia nhập, rằng chính phủ Hungary sẽ ủy quyền thẩm quyền chỉ đạo tiền tệ cần thiết cho việc đưa đồng euro vào cho mức liên minh siêu quốc gia (cho Ngân hàng Âu châu) – dù MNB (Ngân hàng Trung ương Hungary) có dự báo bất cứ thứ gì về điều này hôm nay, là hoàn toàn không thể tưởng tượng được trong hệ thống NER.

Bản sắc dân tộc và cuộc đấu tranh bản sắc quốc tế

Chính sách cơ bản của hệ thống NER là tăng cường bản sắc dân tộc dựa vào sắc tộc và lịch sử và đặt nó cao hơn mọi bản sắc khác. Các thiểu số Hungary ngoài biên giới nhận được hai quốc tịch, các chương trình tăng cường bản sắc sâu rộng cũng đã bắt đầu bên trong và bên ngoài biên giới, với các công cụ hỗ trợ tài chính đáng kể. Trong hệ thống NER mục đích hoàn toàn không phải là để củng cố bản sắc EU, ngược với ví dụ Slovakia, nơi điều này đã là một trong những động cơ để đưa đồng euro vào (*Koller* [2021], *Gál-Malova* [2021]).

Ngược lại trong các nước tây Âu có thể coi là cách tiếp cận phổ biến nhất, trong đó nội dung của bản sắc dân tộc về cơ bản là bản sắc công dân và đa bản sắc là hiển nhiên (bản sắc cá nhân, gia đình, cộng đồng, công dân, đa văn hóa và bản sắc EU; xem ví dụ *Kálnoky* [2022]). Liên Âu thấy nhiệm vụ riêng của nó trong sự thúc đẩy bản sắc Âu châu cũng có nghĩa là sự chấp nhận lẫn nhau (các quyền công dân Âu châu thống nhất, các biểu tượng EU /cờ, quốc ca /, euro, các dự án thủ đô văn hóa của châu Âu, chương trình Erasmus [**E**u**R**opean **C**ommunity **A**ction **S**cheme for the **M**obility of **U**niversity **S**tudents]). Các tổ chức siêu quốc gia của EU thờ ơ với chính sách bảo vệ và cổ vũ sự bảo tồn bản sắc của các thiểu số sắc tộc Hungary ở nước ngoài, tạo thành ưu tiên đối với chính phủ Hungary, về các hoạt động ủng hộ các thiểu số chỉ vài nhà nước thành viên có lập trường dứt khoát, cụ thể là lập trường tách riêng, mà sợ rằng việc nâng sự ủng hộ các thiểu số dân tộc lên mức Âu châu có lẽ củng cố các nỗ lực ly khai bên trong nước của họ (Pháp, Tây Ban Nha, Slovakia, Rumania). Như thế giữa chính phủ Hungary sau 2010 và EU từ ngay đầu đã tồn tại một mâu thuẫn chính sách bản sắc ẩn náu (tuy nhiên đáng nhắc đến rằng liên quan đến Minority Safepack Initiative (Sáng kiến gói An toàn Thiểu số) Quốc hội Âu châu với ba phần tư tán thành đã thông qua nghị quyết ủng hộ, Bundestag (Quốc hội) Đức, thượng viện Hà Lan và nhiều quốc hội khu vực đã ủng hộ sáng kiến)¹¹.

Từ giữa các năm 2010 trở đi chính phủ Hungary đã bổ sung chính sách bản sắc truyền thống của nó với việc đóng vai chiến sĩ chống nhập cư, rồi với vai người cầm ngọn cờ chủ nghĩa dân túy mới quốc tế, (ủng hộ các chủ đề bản sắc được nhập khẩu: sự thù hận người nhập cư, chống lại ý thức hệ woke, chống lại LGBTQ). Tuy nhiên việc này đã dẫn đến cuộc xung đột chính trị công khai giữa chính phủ Hungary và EU, cuộc xung đột tạo ra „cơ hội thắng chắc chắn” cho NER, mà không có đối thủ trong

¹¹ Thông báo của Ablonczy Bálint.

nước thật sự, để chống lại „sự dễ bị hiểm nguy của các gia đình.” Bởi vì cuộc đấu tranh bản sắc này đã trở thành chính sách được nhồi sọ (lặp đi lặp lại) hàng ngày của NER, chúng tôi không thấy khả năng quay lại từ chuyện này mà không có sự mất mặt¹².

Sự bảo vệ những người chạy theo sinh kế nhỏ tạo thành cơ sở cử tri và sự cầm quyền tình huống khẩn cấp

Yếu tố sinh tồn của NER là sự bảo vệ những người chạy theo sinh kế nhỏ (kisegzisztenciák) lâm vào thế nguy hiểm với các biện pháp chính quyền không chính thống gây tiếng vang càng lớn càng tốt¹³. Một mặt, điều này cần tình huống nguy hiểm (hay, nếu không có, thì phải gây ra cảm giác hiệu quả về tình huống nguy hiểm), mặt khác sự nhận diện những người đáng được bảo vệ và sự bảo vệ họ bằng những sự can thiệp nhà nước, không phải một lần với sự vượt qua cả các giới hạn nhà nước pháp quyền của liên minh nữa. Hơn nữa viện cớ ngăn chặn các tình huống nguy hiểm kể từ đầu năm 2020 chính phủ yêu cầu và nhận được rồi sự ủy nhiệm ban hành sắc lệnh vô hạn để bỏ qua các luật.

Các tình huống bảo vệ đòi hỏi những sự can thiệp đặc biệt như vậy trong đầu các năm 2010 đã là việc đánh thuế các công ty đa quốc gia trong lĩnh vực năng lượng, viễn thông và ngân hàng „có siêu lợi nhuận” để tránh đánh thuế các gia đình, rồi sau đó bảo vệ chi phí chung, bảo vệ chống lại những người nhập cư, bảo vệ chống COVID, bảo vệ chống lạm phát do trừng phạt và chiến tranh gây ra và cuối cùng bảo vệ chống LGBTQ. Nhóm mục tiêu có thể được nhận diện của sự bảo vệ là những người chạy theo sinh kế nhỏ (các gia đình, những người làm thuê, những người về hưu, và các nhà kinh doanh nhỏ) tạo thành đa số của cơ sở cử tri 2-3 triệu người của liên minh đảng và lõi của „xã hội dựa vào công việc.” Các công cụ bảo vệ điển hình là việc chính quyền định các giá tùy tiện¹⁴, đưa ra các hướng dẫn định giá và kho hàng¹⁵, thực hiện các kiểu mua sắm „giá bao nhiêu cũng được” của chính quyền¹⁶, trừng phạt sự tăng giá sản xuất bằng đánh thuế đặc biệt¹⁷, đánh các thuế đặc biệt hồi tố theo ngành¹⁸, buộc các nhà cung cấp thông báo nội dung giảm chi phí chung được quy định trên các hóa đơn được phát ra của chúng, chi tiêu hàng tỷ ”cho các cuộc tham vấn quốc gia”, ngoài ra nhồi các tình huống nguy hiểm và việc nhà nước bảo vệ trong các phương tiện truyền thông do chính phủ điều khiển.

Các hành động này trên nhiều điểm đã xung đột với các giá trị cơ bản và các đòi hỏi nhà nước pháp quyền của EU. Ví dụ với đa số hai phần ba trong quốc hội thì chính phủ chẳng cần đến sự ủy quyền ra sắc lệnh khẩn cấp vô hạn làm gì, nhưng ngay cả các thủ tục chuẩn bị luật (ví dụ, nhu cầu thời gian, sự thỏa thuận xã hội) cũng được coi là sự trói buộc đối với chính phủ. Chúng tôi không thấy khả năng rằng trong tương lai hệ thống NER thận trọng tránh vượt qua các giới hạn nhà nước pháp quyền liên Âu trong chính sách này của nó.

¹² Đồng thời tình huống tâm thần phân liệt cũng đụng đến chính sách bản sắc cho chính phủ Hungary được tạo ra bởi sự tạm ngừng trợ cấp áp dụng cơ chế nhà nước pháp quyền trên các đại học được thuê ngoài cho các quỹ công cộng cũng đụng đến việc thực hiện chương trình Erasmus+ ở Hungary. Chương trình Erasmus+ ngoài các mục tiêu đào tạo trực tiếp của nó ra cũng là một trong những chương trình phát triển bản sắc liên minh thành công nhất. Mặc dù sự củng cố bản sắc Liên Âu không hề là mục đích của chính phủ Hungary, vì các tiếng vang tiêu cực nghiêm trọng của sự bị loại khỏi Erasmus+ xuất hiện trong phạm vi rộng của các sinh viên đại học (và cha mẹ chúng) có lẽ sẽ rất khó có thể bảo vệ được về mặt chính trị.

¹³ Thay cho việc nhắm vào „các công dân” sự nhắm mục tiêu vào „những người” mong muốn sự an toàn và sự tăng tiêu dùng của thời Kádár như cơ sở cử tri, và sự nhận được các phản hồi liên tục bằng các cuộc thăm dò dư luận từ giới của họ đã là bản chất của bước ngoặt chính sách xã hội trước 2010 của Fidesz (*Körömi* [2017]).

¹⁴ Ví dụ sự đóng băng phí nước và các phí dịch vụ năng lượng kể từ 2015, hay sự đưa vào giá trần nhiên liệu vào cuối 2021.

¹⁵ Ví dụ trong số các thực phẩm có giá trần trong các mạng lưới thương nghiệp cỡ lớn sự quy định lượng tồn kho tối thiểu cho từng cửa hàng, rồi sau đó bắt buộc các cuộc vận động giảm giá.

¹⁶ Ví dụ bộ ngoại giao mua sắm vaccine và các máy trợ thở Trung quốc

¹⁷ Ví dụ thuế lợi nhuận thêm đánh vào 90% của sự tăng giá ngành vật liệu xây dựng.

¹⁸ Thương nghiệp bán lẻ, ngành dầu, ngành dược.

Sự kiểm soát các chương trình phát triển qua hệ thứ bậc NER, sự lựa chọn và sự tái vốn hóa của elit kinh tế mới

Trong các dự án phát triển cộng đồng khu dân cư có thể lấy được từ các chương trình phát triển tập trung vấn đề then chốt đối với NER là đại diện đảng-chính phủ của khu vực đó trong quốc hội (mà được đích thân thủ tướng chọn) hãy kiểm soát các nguồn đến vùng đó (Stumpf [2022], và hãy gửi thông điệp rõ ràng về sự nhận được nguồn lực phụ thuộc vào sự trung thành cử tri (Körösenyi [2023]). Một đòi hỏi quan trọng khác của NER gắn với sự thực hiện các chương trình phát triển là người thực hiện các chương trình phát triển được thực hiện từ các nguồn ngân sách cả của EU, cả của Hungary là một tầng lớp nhà kinh doanh lớn mới được chọn kỹ, và sự thực hiện phục vụ sự tái vốn hóa của họ. Lánzi András, cựu lãnh đạo của Quỹ Cố vấn Cuối thế kỷ (Tanácsadó Századvég Alapítvány) thuộc chính phủ, đã nói về điều này rằng „Cái người ta gọi là tham nhũng, về mặt thực tiễn là chính sách cốt yếu nhất của Fidesz. Tôi hiểu điều đó là chính phủ đã đặt ra các mục tiêu, như sự tạo thành tầng lớp nhà kinh doanh trong nước, xây dựng các cột trụ Hungary mạnh ở nông thôn hay trong công nghiệp.” (Lánzi [2015]). Mục tiêu này cũng đã đạt được, „Quan hệ với NER làm tăng cơ hội thắng (thầu) mua sắm công lên bảy lần” (Tóth [2022]).

Sự kiểm soát của các đại biểu đảng-chính phủ trong quốc hội đối với các chương trình phát triển khu vực sau sự teo đi của các khoản hỗ trợ EU thì sự kiểm soát các nguồn chính phủ có số tiền nhỏ hơn chỉ càng mạnh hơn. Lòng trung thành của tầng lớp nhà kinh doanh lớn gắn bó với NER, được tái vốn hóa từ các hợp đồng được nhà nước giao cũng chẳng mất đi, bởi vì (người không trung thành) sẽ bị rủi ro có thể phải nói lời tạm biệt với của cải giành được đột ngột của mình. Các mối liên hệ của chúng cũng chẳng bị rời lỏng bởi sự nhỏ giọt mảnh và chậm của các khoản hỗ trợ EU, cũng không bởi một sự rời khỏi EU, tất nhiên cho việc này chúng sẽ tiếp tục cần nhận được sự bồi thường nhiều mặt của chính phủ (trợ cấp vốn, chương trình trái phiếu, cứu vớt có mục đích, nhượng đặc quyền, lấy lại các mảng kinh tế mới hơn từ những người nước ngoài).¹⁹

Thu hút các khoản đầu tư trực tiếp nước ngoài cho sự thiết lập các năng lực công nghiệp và SSC

Trong hệ thống NER một trong những nguồn chính của tăng trưởng GDP – mở rộng đầu tư và việc làm – và phát triển công nghệ là sự thu hút các khoản đầu tư trực tiếp nước ngoài thiết lập các năng lực cung cấp-lắp ráp công nghiệp và SSC đa quốc gia vào Hungary với các sự hỗ trợ nhà nước và các thuế thấp. Các nước trong khu vực cạnh tranh gay gắt trong lĩnh vực này. Các khoản đầu tư này tuy nhiên không nhắm tới thị trường tiêu thụ Hungary, vì thế điều kiện tiên quyết của chúng là sự thuộc về thị trường EU thống nhất và tư cách thành viên khu vực Schengen. Như vậy NER không thể cắt đứt với liên minh, vì nó có thể gây ra rủi ro thật lòi không so sánh được với brexit, mà nghiêm trọng hơn rất nhiều. Sự tiến triển mới nhất của chính sách được coi là ưu tiên của chính phủ Hungary để thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài lại là, như thủ tướng thông báo, „trong một hai năm tới” nền kinh tế Hungary sẽ cần đến „500 ngàn lao động mới,” phải thỏa mãn một phần của nhu cầu này bằng các công nhân khách có các quyền hạn chế (Orbán [2023a]). Như thế vì lợi ích đầu tư nước ngoài chính phủ đảm nhận ngay cả sự lẫn lộn rằng nó có thể làm mất tín nhiệm của cuộc đấu tranh bản sắc chống lại những người nhập cư được kích thích bèn bỉ từ 2015 của nó.

¹⁹ Các sự phản ứng nhà kinh doanh trong nước sắp tới đối với sự cắt đứt với EU rõ ràng sẽ rất phân biệt. Đối với các doanh nghiệp công nghiệp và dịch vụ vận tải trong nước không phụ thuộc vào NER, bán hàng trong các thị trường Âu châu thì sự rời khỏi EU sẽ gây ra những tổn thất kinh tế và mất vốn không thể bù đắp được. Và ở đâu đó giữa hai nhóm này sẽ là các doanh nghiệp nhỏ sống nhờ các đơn hàng trong nước và du lịch. Trong các giới này cũng không thể loại trừ một sự tháo chạy vốn đáng kể.

Tóm lại: Bên cạnh sự tiếp tục thực hiện các chính sách cơ bản của NER không có con đường chính trị quay lại với dòng chính của Liên Âu, trong khi đó sự đoạ tuyệt với EU sẽ làm lung lay các nền tảng của nền kinh tế Hungary.

8. Với sự áp dụng cơ chế nhà nước pháp quyền của EU có thể đạt được những thay đổi gì ở Hungary? Nó còn có thể bị buộc làm những bước tiếp sau nào?

Điểm xuất phát của chúng tôi tiếp tục là, Liên Âu trở thành sự hội nhập khác biệt [differentiated integration] (Halmai P.), EU nhiều tốc độ không phải là nguy hiểm, mà là thực tế (Csaba [2019].).

Có thể đạt những thay đổi nào ở Hungary với sự áp dụng cơ chế nhà nước pháp quyền của EU khác biệt và nhiều tốc độ?

Nó có thể hạn chế sự vi phạm công khai các giá trị cơ bản của liên minh, có thể tăng cường chút ít trách nhiệm giải trình ngân sách EU. Với việc giám sát sự liêm chính của việc sử dụng sự hỗ trợ nó có thể giảm nhẹ một chút sự kiểm những hỗ trợ EU bằng cách đi lậu vé. Cuối cùng và tốt nhất, sự thực hiện nhất quán sự điều kiện hóa có thể cô lập các nhà nước thành viên chuyên quyền.

EU không muốn/không thể đạt được những thay đổi nào với sự áp dụng cơ chế nhà nước pháp quyền của EU khác biệt và nhiều tốc độ?

Liên minh không muốn, và chừng nào sự cứu Hungary-Ba Lan có hiệu lực, cũng chẳng thể áp dụng các công cụ quyết liệt (ví dụ tiến hành giai đoạn thứ hai của thủ tục theo điều 7) chống lại các nhà nước thành viên vi phạm lâu dài các giá trị cơ bản của liên minh. Nhưng nếu Hungary vẫn là nhà nước thành viên EU, thì chỉ từ một mình sự áp dụng cơ chế nhà nước pháp quyền của nó EU không thể hy vọng ép buộc sự thay đổi thực chất của NER. Bởi vì cơ chế nhà nước pháp quyền gắn với sự thực hiện ngân sách liên minh, mà tuy làm cho đơn giản để thực hiện, nhưng cũng thu hẹp phạm vi tác động của nó. Như thế vẫn còn một nước có chế độ chuyên quyền là thành viên của sự hội nhập của các nhà nước dân chủ tự do. Các phẫu thuật thẩm mỹ sẽ che đi một vết thương không được chữa lành.²⁰

EU khác biệt và nhiều tốc độ có thể ép buộc các bước tiếp nào?

Nhằm để duy trì khả năng hoạt động chính sách đối ngoại của EU một nhóm của các bộ trưởng ngoại giao đã khởi xướng sự thu hẹp sắp tới của quyền phủ quyết của nhà nước thành viên (Baerbock et al ([2023])). Bên cạnh việc này với việc kéo một nhóm nhà nước thành viên được chọn vào đã bắt đầu việc đối mặt với các thách thức của phạm vi mở rộng nhà nước thành viên tiếp theo (Brzozowski [2023])). Ngược lại, nếu khi gia nhập của các nhà nước ứng viên tiếp theo EU đưa ra các nhân nhượng so với các tiêu chuẩn gia nhập được quy định trong hội nghị Copenhagen vì các quan điểm địa chính trị (Spirk [2023], Michel [2023]), thì nó chỉ có thể làm việc đó, nếu trước đó nó cũng tiến hành các sự

²⁰ Cũng có lập trường nhà nghiên cứu, theo đó „nếu các lãnh đạo của EU thừa nhận rằng bất cứ nhà nước thành viên nào đã trở thành chế độ chuyên quyền, thì với việc này họ thú nhận rằng Hội đồng Âu châu hoạt động trái pháp luật. Bởi vì điều 10 của hiệp định về Liên Âu quy định thế này: "Hoạt động của Liên minh dựa trên nền dân chủ đại diện", và rằng: "Trong Hội đồng Âu châu các nguyên thủ quốc gia hay những người đứng đầu chính phủ đại diện các nhà nước thành viên, còn trong Hội đồng các chính phủ của chúng đại diện, mà bản thân chúng cũng có trách nhiệm giải trình dân chủ đối với các quốc hội hay các công dân của chúng." Hầu các lãnh đạo EU trong Ủy ban hay Hội đồng thú nhận rằng Hội đồng thực sự hoạt động với sự vi phạm điều 10, bởi vì một số thành viên của nó là các nhà chuyên quyền, những người không chịu trách nhiệm giải trình dân chủ, thì có thể tranh cãi rằng tất cả mỗi hành động pháp lý được EU thông qua trong các năm qua đều có thể bị tấn công. Vì thế sự im lặng ngự trị, và chẳng lãnh đạo duy nhất nào của Hội đồng hay Ủy ban sẽ lớn tiếng về bí mật bản thủ rằng châu Âu tạo nơi cư trú cho các nhà chuyên quyền yêu quý. Ít nhất sự nổi lên của chính phủ của một nước thành viên chuyên quyền (Hungary), và có lẽ chẳng bao lâu nhiều hơn cũng nổi lên, đồng thời là bê bối và bị kịch đối với EU. Bê bối, bởi vì sự xuất hiện của chế độ chuyên quyền bên trong EU là sự phản bội các giá trị cơ bản được thú nhận của Liên minh. Bị kịch, bởi vì rõ ra đã có thể tránh được. Thậm chí, bị kịch liên tục, bởi vì bây giờ EU vẫn có thể làm nhiều hơn nhiều để chống lại sự lây lan của bứu ung thư độc đoán, nhưng các lãnh đạo không muốn sử dụng các công cụ sẵn có của họ" (Kelemen [2023] tr. 224-225).

thay đổi bên trong liên minh (Macron [2023]), và để chống lại các nhà nước thành viên vi phạm lâu dài các giá trị cơ bản nó có khả năng lập ra các hệ thống có khả năng ép buộc (các sắc lệnh mới, không có quyền phủ quyết có thể chấp nhận được, các trừng phạt hiệu quả, sự thi hành của ủy ban).

9. Các kịch bản cho sự hình thành xung đột tương lai vì sự quay ngắt chính trị của Hungary

Sau khi tính đến con đường dẫn tới sự áp dụng cơ chế nhà nước pháp quyền, ngoài ra đến các triển vọng liên quan với chính sách chính của NER và các bước có thể kỳ vọng của EU, chúng ta có thể quay lại câu hỏi cơ bản của chúng ta: xung đột nhà nước pháp quyền giữa chính phủ Hungary và EU là một hành vi của nhà nước thành viên gây nguy hiểm trực tiếp cho EU và vì thế không thể chịu đựng được lâu dài, hay là sự mở ra của các mảng giải-hội nhập (deintegration-tan rã) trong một sự hội nhập EU khác biệt [differentiated] (mà vì các thiếu sót nhà nước pháp quyền có nghĩa là sự tạm đình chỉ một phần của các khoản hỗ trợ)?

Về mặt chính thức EU chẳng bao giờ có một kịch bản được công bố như vậy, rằng một nhà nước thành viên của nó sẽ vi phạm các giá trị cơ bản của Hiệp định cơ bản của EU và cuối cùng vì việc này sẽ sự hội nhập thụt lùi.

Sách Trắng do Ủy ban công bố năm 2017 và liên quan đến các hình ảnh tương lai của liên minh đến 2025 (*European Commission [2017]*) trong số năm kịch bản của nó hai kịch bản chứa sự giải-hội nhập (tan rã), nhưng chẳng kịch bản nào đặc thù nhà nước thành viên cả (ngoài ra giữa 5 kịch bản của Sách Trắng cũng đã chẳng có kịch bản mở rộng liên minh, nhưng ngày nay, nếu chúng ta mở rộng tầm nhìn thời gian của các hình ảnh tương lai của liên minh đến 2030, thì sự tính đến sự mở rộng tiếp tục cũng là cần thiết).

Các biến số chính tạo ra các kịch bản khác nhau, liên quan đến xung đột giữa Hungary và dòng chính của EU, đến giai đoạn đến 2030 là các biến số sau đây:

- liệu có sự mở rộng EU tiếp không (cho đến 2030 giải nhất đến lượt thâm nạp Ukraina nghèo hơn trung bình EU rất nhiều và bị tàn phá và vài nước balkan ứng viên, nhưng chỉ khi, nếu EU đưa ra các nhân nhượng đối với các tiêu chuẩn gia nhập Copenhagen cho các quan điểm địa chính trị),
- liệu có còn sự cam kết tăng cường hội nhập của dòng chính EU không sau các cuộc bầu cử quốc gia và EU tiếp theo không, (trong trường hợp còn sẽ không có sự chùn bước cơ bản nào trong sự áp dụng các công cụ nhà nước pháp quyền và trong sự tạm ngừng phạm vi rộng của các khoản hỗ trợ),
- liệu có còn liên minh cầm quyền đi đường riêng đối lập lâu dài với EU trong nhiều vấn đề ở Ba Lan, và với việc này „democracy backsliding collaboration [sự cộng tác làm thụt lùi nền dân chủ]” giữa Hungary và Ba Lan không,
- liệu có còn hệ thống NER lâu bền ở Hungary không (trong trường hợp còn thì không có con đường chính trị quay lại dòng chính Liên Âu).

Sau khi trả lời các câu hỏi trên từ quan điểm lập trường cuối giai đoạn đến 2030 của nước Hungary cần tính đến các kịch bản cơ bản sau đây.

Bảng 9. Các kịch bản xung đột EU-Hungary từ lập trường cuối giai đoạn đến 2030 của Hungary

	Nhan đề	Các điều kiện cơ bản của kịch bản và sự hình thành chiều hướng	Các hệ quả đối với Hungary	Xác suất
1.	Hungary kết thúc trong một mảng tốc độ thấp hơn của liên minh khác biệt	EU27 không mở rộng, sự đi con đường riêng một phần của Ba Lan vẫn tồn tại, EU không nới lỏng các thủ tục điều kiện nhà nước pháp quyền đối với Hungary EU mở rộng với Ukraina và vài nước balkan, vì các rủi ro của sự mở rộng các thủ tục điều kiện nhà nước pháp quyền được củng cố, các thủ tục đối với Hungary tiếp tục có hiệu lực, nhưng để đổi lấy sự biểu quyết mở rộng điều 7 không được áp dụng	<u>Sự ra quyết định EU:</u> EU giảm phạm vi của các quyết định nhất trí, sức mạnh phủ quyết của Hungary giảm <u>Các chuyển giao EU ròng:</u> Trong EU27 thặng dư trợ cấp ròng giảm, vị thế gần hòa vốn trong EU được mở rộng với các nước nghèo hơn	cao (trên 50%)
2.	EU từ bỏ sự thực hiện đến cùng các thủ tục nhà nước pháp quyền đối với Hungary	Trong các cuộc bầu cử quốc hội Âu châu và quốc gia các đảng hoài nghi EU chiếm đa số, EU27 không mở rộng, các quá trình tan rã bắt đầu	<u>Sự ra quyết định EU:</u> sự ra quyết định trở nên hỗn loạn, các phủ quyết nhà nước thành viên gây tê liệt <u>Các chuyển giao EU ròng:</u> các nước đóng góp ròng ngay lập tức giảm đóng góp của chúng, sự tài trợ của EU rơi vào khủng hoảng	rất thấp (dưới 10%)
3.	Sự khởi động Huxit (quá trình Hungary ra khỏi EU) ²¹	Trong EU27 Ba Lan quay lại dòng chính EU, sau sự chấm dứt của ô che Ba Lan EU tiến hành thủ tục theo điều 7 chống lại Hungary, nhưng để ngừa trước sự cắt đứt các quyền NER Hungary khởi động Huxit	<u>Sự ra quyết định EU:</u> sự tiếp tục thủ tục theo điều 7 vô hiệu hóa sức mạnh phủ quyết của Hungary <u>Các chuyển giao EU ròng:</u> thủ tục theo điều 7 đe dọa sự mất hoàn toàn quyền	rất thấp (dưới 10%)
4.	Hungary quay lại dòng chính EU	NER chấm dứt, có thay đổi chính phủ và các lãnh đạo được cố thủ ngay cả 9 năm trong các luật 2/3 của các đình chế nhà nước độc lập với chính phủ („các kiểm soát và cân bằng”) cũng không ngăn cản sự quay lại ²²	<u>Sự ra quyết định EU:</u> sự tham gia xây dựng <u>Các chuyển giao EU ròng:</u> thặng dư hỗ trợ ròng to lớn trong EU27, vị thế gần hòa vốn trong EU được mở rộng	rất thấp (dưới 10%)

Nguồn: biên tập riêng

²¹ Các nghiên cứu trong số riêng của tạp chí *Külgazdaság (Kinh tế đối ngoại)* xuất bản năm 2019 chứa chi tiết một phân tích nhiều mặt của các thiệt hại đi cùng với Huxit được giả định – đối sánh (phản thực tế-counterfactual) – (*Csaba [2019c], Csáki [2019], Deák [2019], Gálik [2019], Horváth et al [2019]*).

²² Các cố gắng cố thủ này của NER mâu thuẫn với việc thủ tướng Hungary chỉ coi vấn đề các kiểm soát và cân bằng như „sự tào lao euro”, mà „một người tự cho mình là cái gì đó” không áp dụng cho hệ thống chính trị Hungary (ORBÁN VIKTOR [2023c]). Sự mâu thuẫn có thể được giải quyết với giả thiết các kiểm tra và cân bằng (ví dụ Kiểm toán Nhà nước, nhà Chức trách Media) trong NER thực sự không có chức năng kiểm tra chính phủ và đưa nó vào khuôn phép, mà hoàn toàn ngược lại, cần phải đưa sự xuất hiện chống lại chính phủ của đối lập vào khuôn phép.

Trong kịch bản có xác suất cao sẽ vẫn tồn tại xung đột nhà nước pháp quyền giữa EU và Hungary. Các kịch bản chấm dứt xung đột với Huxit, Hungary quay lại dòng chính EU, hay EU từ bỏ việc thực hiện các điều kiện nhà nước pháp quyền nghiêm ngặt đều là các kịch bản có xác suất rất thấp. Vì thế sự đồng bằng xung đột có khả năng hơn, Liên Âu và Hungary đối với nhau sẽ vẫn là một cái gai lâu dài dưới móng tay. Trong một liên minh khác biệt xuất hiện một thể bao (zárvány) hội nhập mời chào ít hơn.

Tóm tắt

Trong các năm 2010 ở Hungary sự chuyển biến của hệ thống chính trị theo hướng chuyên quyền đã xảy ra. Việc này đi cùng sự vi phạm các giá trị cơ bản của hiệp ước Liên Âu, đặc biệt là các yêu cầu nhà nước pháp quyền. Chính phủ Hungary đã coi nhẹ sự tối ưu hóa dài hạn các lợi ích-nghĩa vụ nhà nước thành viên và đặt nó xuống dưới sự bảo vệ quyền lực của liên minh đảng giành được đa số lập hiến.

EU cũng sớm đối mặt với sự sa sút của nền dân chủ và nhà nước pháp quyền Hungary. Chủ yếu Quốc hội Âu châu đã thúc đẩy sự đứng lên chống lại việc này, nhưng hóa ra là công cụ của EU (thủ tục theo điều 7) cho việc này là không có hiệu quả. Đến cuối thập niên sau nhiều cố gắng có kết quả đáng ngờ của nó Ủy ban châu Âu đã đề xuất một công cụ mới, cơ chế nhà nước pháp quyền, mà vượt qua sự chống đối của Hungary và Ba Lan đã cũng được thông qua thành công trong Hội đồng Âu châu. Chính phủ Hungary đã leo thang chống sự thiết lập cơ chế nhà nước pháp quyền, và sự kích hoạt nó sau đó bằng việc kể từ đầu cuộc khủng hoảng người tị nạn 2015 trở đi nó bắt đầu lao vào cuộc đấu tranh bản sắc quốc tế và tiến hành chính sách riêng trong vụ chiến tranh Nga-Ukraina. Liên Âu đã đeo găng tay vào để đấu, và tiếp sau các cuộc bầu cử Hungary Ủy ban đã kích hoạt cơ chế nhà nước pháp quyền, gấn sự tiếp cận đến các công cụ hỗ trợ của liên minh với các điều kiện đủ tư cách trong phạm vi rộng rãi.

Chúng tôi không tính đến sự làm căng thẳng thêm xung đột, sự thực hiện đến cùng thủ tục theo điều 7, hay đến huxit. Trên cơ sở của những kinh nghiệm brexit và sự mô hình hóa các kịch bản tan rã thì sự tan rã hoàn toàn (của EU) đi cùng với những thiệt hại nghiêm trọng. Vì thế sự áp dụng cơ chế nhà nước pháp quyền cũng có thể kết thúc trong các sự ngưng bắn tạm thời. Tất nhiên đây sẽ không phải là tình hình có thể hợp pháp hóa được ở mức hiệp ước trong EU27, nhưng nếu EU mở rộng, thì cũng cần hợp pháp hóa một mảng hội nhập có tốc độ thấp hơn như vậy vượt quá sắc lệnh nhà nước pháp quyền.

Mặc dù ở Hungary có lẽ sẽ có một loạt sửa đổi quy chế điều chỉnh nhà nước pháp quyền, và có lẽ phong cách đối đầu của chính phủ cũng dịu đi, mà nhờ đó cũng có thể tiếp cận đến một phần lớn hỗ trợ EU, nhưng sự thâm hụt dân chủ nhà nước thành viên Liên Âu, đặc tính chuyên quyền của hệ thống chính trị Hungary vẫn còn.

Một thể bao (zárvány) hội nhập mới, chào mời ít hơn trong sự hội nhập EU khác biệt được hình thành, trong đó Hungary, trái với ý muốn riêng của nó, có thể bị kẹt vào trong đó lâu dài.

Tài liệu tham khảo

ÁDÁM ZOLTÁN [2019]: Explaining Orbán: A Political Transaction Cost Theory of Authoritarian Populism in *Problems of Post-Communism*, 66:6, 385-401, DOI: 10.1080/10758216.2019.1643249 <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10758216.2019.1643249> ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

ÁGH ATTILA [2019]: The Decline of Democracy in East-Central Europe in *Problems of Post-Communism*, 63:5-6, 277-287, DOI: 10.1080/10758216.2015.1113383. https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10758216.2015.1113383?casa_token=1uD7Z8eiuoAAAA:4DtEaiVFzSNWz13P0MOpoCmrFCWILBAXLJPzWswcM4LNbuCauSKH1BH9SDcsUsv93OUSdbTSteqB ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

ÁGH ATTILA [2022]: The Orbán Regime as the „Perfect Autocracy”: The Emergence of the „Zombie Democracy” in Hungary in *Politics in Central Europe*. 18 (1): 1–25. doi: 10.2478/pce-2022-0001. https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/7432/1/10.2478_pce-2022-0001.pdf ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

Anders, L. H. – Priebus, S. [2021]: Does It Help to Call a Spade a Spade? Examining the Legal Bases and Effects of Rule of Law-Related Infringement Procedures Against Hungary trong: Astrid Lorenz · Lisa H. Anders (Eds): *Illiberal Trends and Anti-EU Politics in East Central Europe*. Palgrave Macmillan) https://doi.org/10.1007/978-3-030-54674-8_10

BAERBOCK A., LAHBIB H., ASSELBORN J., HOEKSTRA W., AURESCU B., FAJON T. and BUENO J. [2023]). It’s time for more majority decision-making in EU foreign policy. *Politico*. 2023. jún. 12. <https://www.politico.eu/article/eu-foreign-policy-ukraine-russia-war-its-time-for-more-majority-decision-making/> ngày tháng truy cập: 2023-08-10.

BÁRD PETRA [2023]: *First Periodic Country Report: Hungary*. STREAM project. https://stream-eaw.eu/wp-content/uploads/2023/01/STREAM_Country-Report_Hungary.pdf ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

BEREND T. IVÁN [2021]: *Az Európai Unió története. Integráció, populizmus, nacionalizmus (Lịch sử Liên Âu. Hội nhập, chủ nghĩa dân túy, chủ nghĩa dân tộc)*, Kossuth Kiadó.

Blauberger M.-van Hülen V. [2020]: Conditionality of EU funds: an instrument to enforce EU fundamental values? in *Journal of European Integration*. Volume 43, 2021 - Issue 1 https://www.researchgate.net/publication/338473330_Conditionality_of_EU_funds_an_instrument_to_enforce_EU_fundamental_values ngày tháng truy cập: 2023-08-11.

Bottoni, S. [2023]: *A hatalom megszállottja. Orbán Viktor Magyarországa (Bị Quyền lực Ám ảnh. Nước Hungary của Orbán Viktor)*. Alhambra-Press Bt., 2023. ISBN: 978 615 01 8026 7

BOZÓKI ANDRÁS, HEGEDÚS DÁNIEL [2018]: An externally constrained hybrid regime: Hungary in the European Union trong *Democratization*, Volume 25, 2018 - Issue 7, 1173-1189. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13510347.2018.1455664> ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

BRUXINFO [2011]): Orbán: a média-törvény kizárólag EU-tagállambeli tapasztalatokból építkezik (Orbán: luật media xây dựng chỉ từ các kinh nghiệm nhà nước thành viên EU). 2011.01.06. [Orbán: a média-törvény kizárólag EU-tagállambeli tapasztalatokból építkezik - Jogi Fórum \(jogiforum.hu\)](http://jogiforum.hu) ngày tháng truy cập: 2023-08-10.

- Brzozowski. A. [2023]: *Ten EU leaders meet to 'brainstorm' bloc's enlargement future*. Euroactive.com. <https://www.euractiv.com/section/enlargement-neighbourhood/news/ten-eu-leaders-meet-to-brainstorm-blocs-enlargement-future/> ngày tháng truy cập: 2023-07-31.
- Bugarič, B. [2014]: *Protecting Democracy and the Rule of Law in the European Union: The Hungarian Challenge*. LSE Europe in Question Discussion Paper Series, LEQS Paper, No. 79/2014. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2257935>
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2466340 ngày tháng truy cập: 2023-07-31.
- Buzogány Áron (2017): Illiberal democracy in Hungary: authoritarian diffusion or domestic causation? in *Democratization*, Vol. 24. No. 5. 1–19. o. <https://doi.org/10.1080/13510347.2017.1328676>
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13510347.2017.1328676?journalCode=fdem20> ngày tháng truy cập: 2023-07-31.
- Buzogány Áron - Varga Mihai [2019]: The ideational foundations of the illiberal backlash in Central and Eastern Europe: The case of Hungary in *Review of International Political Economy*. https://www.researchgate.net/publication/330758100_The_ideational_foundations_of_the_illiberal_backlash_in_Central_and_Eastern_Europe_the_case_of_Hungary. ngày tháng truy cập: 2023-07-31.
- CZINA VERONIKA [2023]: Az EU jogállamisági feltételrendszerének elemzése Magyarország esete alapján (Phân tích hệ thống điều kiện nhà nước pháp quyền của EU trên cơ sở trường hợp Hungary). VGI Műhelytanulmányok. 148. 2023. július <https://vgi.krtk.hu/publikacio/czina-v-az-eu-jogallamisagi-feltetelrendszerenek-elemzese-magyarorszag-esete-alapjan/> ngày tháng truy cập: 2023-07-17
- CSABA LÁSZLÓ [2019a]: A költségvetési és bankunió: vízváltó a többsebességes EU-ban (Liên minh ngân sách và ngân hàng: đường phân thủy trong EU nhiều tốc độ); trong Halmai Péter (szerk.): *Tagállami integrációs modellek. A gazdasági kormányzás új dimenziói az Európai Unióban (Các mô hình hội nhập nhà nước thành viên. Các chiều mới của quản lý kinh tế trong Liên Âu)*. 25 oldal: 167-182. oldal. Dialóg Campus.
- CSABA LÁSZLÓ [2019b]: *Törésvonalak Európában (Những đường đứt gãy ở châu Âu)*; trong Kovács Lajos Péter (szerk.): *közel EURÓPA távol; Éghajlat Könyvkiadó Kft.*
- CSABA LÁSZLÓ [2019c]: *Térkép és iránytű nélkül (không có bản đồ và la bàn) trong Külgazdaság*. 63. évfolyam 2019/5-6 4-11.o. DOI: <https://doi.org/10.47630/KULG.2019.63.5-6.4>.
https://kulgazdasag.eu/api/uploads/2019_5_6_02_csaba_Doi_79b561cab8.pdf
- CSÁKI GYÖRGY [2019]: *Huxit? Komolyan? (Huxit? Thật ư?) trong Külgazdaság*. 63. évfolyam 2019/5-6 12-18.o. DOI: <https://doi.org/10.47630/KULG.2019.63.5-6.12>
https://kulgazdasag.eu/api/uploads/2019_5_6_03_csaki_Doi_93f3c8ef8b.pdf ngày tháng truy cập: 2023-09-04.
- CSUHAJ ILDIKÓ [2021]: Varga Mihály első ízben és keményen reagál Matolcsy György kritikájára ([Bộ trưởng tài chính] Varga Mihály phản ứng lần đầu tiên và cứng rắn với sự chỉ trích của Matolcsy György [thống đốc ngân hàng trung ương Hungary, cựu bộ trưởng kinh tế]). *ATV.hu*. 2021-08-02. <https://www.atv.hu/belfold/20210801/varga-mihaly-fellinit-idez-es-also-izben-reagal-matolcsy-gyorgy-kritikajara> ngày tháng truy cập: 2023-08-02.
- DEÁK DÁNIEL [2019]: *Egy huxit lehetséges jogi következményei (Các hệ quả pháp lý có thể của một huxit) trong Külgazdaság*. 63. évfolyam 2019/5-6. 19-26. o. <https://doi.org/10.47630/KULG.2019.63.5-6.19>

https://kulgazdasag.eu/api/uploads/2019_5_6_04_deak_DOI_1b53956a6c.pdf ngày tháng truy cập: 2023-09-04.

ÉLTETŐ ANDREA - SZEMPLÉR TAMÁS (2023): Hungary in the European Union – Cooperation, Peacock Dance and Autocracy in *Comparative Southeast European Studies*. Manuscript. Megjelenés alatt.

EU [2020]: Pháp lệnh 2020/2092 của Quốc hội và Hội đồng Âu châu (EU, Euratom, 16 tháng Mười Hai 2020) về hệ thống điều kiện chung bảo vệ ngân sách liên minh <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX%3A32020R2092> ngày tháng truy cập: 2023-07-31

Eurostat [2023]: Volume indices of real expenditure per capita (in PPS_EU27_2020=100) GDP per capita in PPS <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TEC00114/default/table?lang=en> ngày tháng truy cập: 2023-07-16

Ủy ban Âu châu [2018]: Dự thảo PHÁP LỆNH CỦA QUỐC HỘI VÀ HỘI ĐỒNG ÂU CHÂU về sự bảo vệ ngân sách của Liên minh trong trường hợp các thiếu sót hiện thời, đã trở thành phổ biến về mặt nhà nước pháp quyền trong các nhà nước thành viên eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018PC0324 ngày tháng truy cập: 2023-08-10.

Ủy ban Âu châu [2020]: 2020. báo cáo nhà nước pháp quyền hàng năm. Chương các nước – Tình hình nhà nước pháp quyền ở Hungary. Brüssel, 2020.9.30. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020SC0316> ngày tháng truy cập: 2023-08-14.

Ủy ban Âu châu [2022]: Thông cáo báo chí. Brüssel ngày 22 tháng Mười Hai 2022. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_22_7801 ngày tháng truy cập: 2023-07-31

Cơ quan đại diện của Ủy ban Âu châu ở Hungary [2023]: Ngân sách EU ở Hungary. Budapest. [Az EU költésévetése Magyarországon \(europa.eu\)](https://www.az.eu-koltsegvetese-magyarorszagon.europa.eu) ngày tháng truy cập: 2023-08-16

Quốc hội Âu châu (EP) [2012]: Resolution of 16 February 2012 on the recent political developments in Hungary (2012/2511(RSP) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-7-2012-0053_EN.html ngày tháng truy cập: 2023-07-31

Hội đồng Âu châu [2020a]: Phiên họp đặc biệt của Hội đồng Âu châu (ngày 17, 18, 19, 20 và 21 tháng Bảy 2020) – Các kết luận <https://www.consilium.europa.eu/media/45139/210720-euco-final-conclusions-hu.pdf> ngày tháng truy cập: 2023-07-31

Hội đồng Âu châu [2020b]: Hội nghị Hội đồng Âu châu (ngày 10 és 11 tháng Mười Hai 2020) – Các kết luận <https://www.consilium.europa.eu/media/47331/1011-12-20-euco-conclusions-hu.pdf> ngày tháng truy cập: 2023-07-31

Hội đồng Âu châu [2022a]: NextGenerationEU: các nhà nước thành viên thông qua kế hoạch quốc gia của Hungary <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2022/12/12/nextgenerationeu-member-states-approve-national-plan-of-hungary/> ngày tháng truy cập: 2023-07-31

Hội đồng Âu châu [2022b]: NGHỊ QUYẾT THI HÀNH CỦA HỘI ĐỒNG (EU) 2022/2506 (ngày 15 tháng Mười Hai 2022) về các biện pháp bảo vệ chống lại việc Hungary vi phạm các nguyên tắc nhà nước pháp quyền của ngân sách liên minh <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D2506> ngày tháng truy cập: 2023-07-31

European Commission [2017]: White paper on the future of Europe by 2025

- Felbermayr, G. – Gröschl, J. Heilandc, I. (2022): Complex Europe: Quantifying the cost of disintegration trong *Journal of International Economics*. Vol. 138.
<https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2022.103647>
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0022199622000794?via%3Dihub> ngày tháng truy cập: 2023-07-31
- FLECK ZOLTÁN, CHRONOWSKI NÓRA, BÁRD PETRA [2022]: The Crisis of the Rule of Law, Democracy and Fundamental Rights in Hungary trong MTA Law Working Papers 2022/4 ISSN 2064-4515.
http://real.mtak.hu/155716/1/Paper_1_-_final_the_crisis_of_the_rol.pdf ngày tháng truy cập: 2023-07-31
- Freedom House [2023a]: Nations in transit. Data https://freedomhouse.org/sites/default/files/2022-04/All_Data_Nations_in_Transit_NIT_2005-2022_For_website.xlsx ngày tháng truy cập: 2023-07-31
- Freedom House [2023b]: Nations in transit. Methodology <https://freedomhouse.org/report/nations-transit> ngày tháng truy cập: 2023-07-31
- GÁL MÁRIA [2023]: Magyarország nagy árat fizet az Orbán-kormány vétóiért, kihagyják az új európai együttműködési fórumból. Aki párbeszédet akar, ma már inkább Romániához fordul (Hungary trả giá đắt vì các phủ quyết của chính phủ- Orbán, họ loại khỏi diễn đàn hợp tác mới. Ai muốn đổi thoai, bây giờ tốt hơn hãy quay sang Rumania). *Népszava*. 2023. május 24.
https://nepszava.hu/3195696_lengyelorszag-magyarorszag-romania-spanyolorszag-egyuttmukodesi-forum ngày tháng truy cập: 2023-08-01
- Gál, Zs. – Malová, D. [2021]: Slovakia in the Eurozone: Tatra Tiger or Mafia State inside the Elite Club? trong Arató, K. - Koller, B. – Pelle, A. (eds.) [2021]: *The Political Economy of the Eurozone in Central and Eastern Europe. Why In, Why Out?*. Routledge. 308. o.
- GÁLIK ZOLTÁN [2019]: A Brexit tanulságai a Huxit számára (Các bài học của Brexit cho Huxit) trong *Külgazdaság*. 2019 május-június. 63. évfolyam 2019/5-6 27-33.o. DOI:
<https://doi.org/10.47630/KULG.2019.63.5-6.27>
https://kulgzdasag.eu/api/uploads/2019_5_6_05_galik_DOI_ff27832926.pdf ngày tháng truy cập: 2023-09-04.
- Gill, I.S. – Raiser, M. [2012]: *Golden Growth: Restoring the Lustre of the European Economic Model*, Washington, DC, World Bank Publications
- HALMAI GÁBOR [2015]: An Illiberal Constitutional System in the Middle of Europe. Trong *European Yearbook of Human Rights 2014 (2015. március 13.)*, tr. 497–514.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2577883 ngày tháng truy cập: 2023-07-31.
- HALMAI KATALIN [2023]): Levelet írt az Európai Bizottság, búcsúzhatnak az Erasmustól a fideszes irányítás alatt álló alapítványi egyetemek (Ủy ban Âu châu viết thư, các đại học thuộc quỹ dưới sự chỉ đạo của Fidesz có thể tạm biệt Erasmus). *Népszava*. 2023 január 9. https://nepszava.hu/3181304_europai-bizottsag-erasmus-alapitvanyi-egyetem-tamogatas-leallitas ngày tháng truy cập: 2023-07-31
- HALMAI PÉTER [2019]: Differenciált integráció: gazdasági integrációs modellek (Hội nhập khác biệt: các mô hình hội nhập kinh tế) trong Halmai Péter (szerk.): *Tagállami integrációs modellek. A gazdasági kormányzás új dimenziói az Európai Unióban (Các mô hình hội nhập nhà nước thành viên. Các chiều mới của quản lý kinh tế trong Liên Âu)*. tr. 65: tr. 67-142. Dialóg Campus.
- HALMAI PÉTER (szerk.) [2020]: *A brexit forgatókönyvei és hatásai (Các kịch bản của Brexit và các tác động của nó)*. Budapest. 2020. Dialóg Campus

HEGEDŰS SZABOLCS [2023]: *Feloszlatnák az Uniót: Orbán Viktort is sikerült igen kellemetlen helyzetbe hozni ([Néző hű] Giỏi tán Liên minh: Orbán Viktor cũng sẽ bị đưa vào tình thế hết sức khó chịu)*. Napi.hu. 2023. július 14. <https://www.napi.hu/kulfold/orban-viktor-afd-peldakepe.774152.html> ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

HERMAN JÁNOS [2023]: Ha ez egy színdarab lenne, a harmadik felvonás előtt minden néző arra számítana, Magyarország ki fog lépni az EU-ból (Nếu đây là một vở diễn, trước hồi ba mọi khán giả sẽ tính đến việc Hungary sẽ rời khỏi EU). Telex.hu podcast. 2023. július 07. – 09:25 <https://telex.hu/podcast/2023/07/07/tema-bruckner-gergovel-herman-janos-unios-politika> ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

Holesch, A. – Kyriazi, A. [2021] *Democratic backsliding as a collaborative project: Understanding the links between Fidesz and Law and Justice*. LSE blog. 2021. február 5. <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2021/02/05/democratic-backsliding-as-a-collaborative-project-understanding-the-links-between-fidesz-and-law-and-justice/> ngày tháng truy cập: 2023-07-31

Holesch, A. – Kyriazi, A. [2022] *Democratic backsliding in the European Union: the role of the Hungarian-Polish coalition in East European Politics*, 38:1, 1-20, DOI: 10.1080/21599165.2020.1865319. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/21599165.2020.1865319?journalCode=fjcs21> ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

HORVÁTH DIÁNA - MOLNÁR DÁNIEL- REGŐS GÁBOR [2019]: Mit veszítene Magyarország a Huxittal? (Hungary mất gì với Huxit?) trong *Külgazdaság*. 2019 május-június. 63. évfolyam 2019/5-6 34-42.o. DOI: <https://doi.org/10.47630/KULG.2019.63.5-6.34> https://kulgazdasag.eu/api/uploads/2019_5_6_06_szazad_DOI_117e0cb85f.pdf ngày tháng truy cập: 2023-09-04.

KÁLNOKY BORIS [2022] Ez a hajó már elment Németországban (Tàu thủy này đã biến mất ở nước Đức rồi) – Mandiner phỏng vấn <https://mandiner.hu/hirek/2022/01/boris-kalnoky-interju> ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

Kelemen R. Daniel. [2020]: *The European Union's authoritarian equilibrium*. *Journal of European Public Policy*, Vol. 27, No. 3, 481–499. p., DOI: <https://doi.org/10.1080/13501763.2020.1712455>

Kelemen R. Daniel (2023) *The European Union's failure to address the autocracy crisis: MacGyver, Rube Goldberg, and Europe's unused tools* trong *Journal of European Integration*, 45:2, 223-238, DOI: 10.1080/07036337.2022.2152447

KERTÉSZ KRISZTIÁN [2022]: A nemzetgazdasági konvergencia mozgatórugói az Európai Unióban (Các động cơ hội tụ kinh tế ở Liên Âu) trong *Közgazdasági Szemle*. LXIX. ÉVF., 2022. július–augusztus (962–980. o.) <http://real.mtak.hu/146025/1/KerteszKrisztianA.pdf> ngày tháng truy cập: 2023-07-17

KOLLER BOGLÁRKA [2019]: *Többsebességű vagy menüválasztásos jövő? A differenciált integráció elméleti és gyakorlati kérdései az Európai Unióban (Tương lai nhiều tốc độ hay lựa chọn theo thực đơn? Các vấn đề lý luận và thực tiễn của sự hội nhập khác biệt trong Liên Âu)* trong Halmai Péter (szerk.): *Tagállami integrációs modellek. A gazdasági kormányzás új dimenziói az Európai Unióban (Các mô hình hội nhập nhà nước thành viên. Các chiều mới của quản lý kinh tế trong Liên Âu)*. 65 oldal: 51-66. oldal. Dialóg Campus

KOLLER BOGLÁRKA [2021]: *The Euro and the Collective Identities of Central and Eastern European Nationals* trong Arató, K. - Koller, B. – Pelle, A. (eds.) [2021]: *The Political Economy of the Eurozone in Central and Eastern Europe. Why In, Why Out?* Routledge. 308. o.

KERNER ZSOLT [2020a]: Orbán képes nekimenni egész Európának, hogy ne születhessen ellene egy veszélyes uniós fegyver? (Liệu Orbán có khả năng tấn công toàn bộ châu Âu, để đừng sinh ra vũ khí liên minh nguy hiểm chống lại ông ta?). 24.hu. 2020. 11. 16.

<https://24.hu/kulfold/2020/11/16/jogallami-mechanizmus-orban-veto/> ngày tháng truy cập: 2023-08-02

KERNER ZSOLT [2020b]: 24.hu. 2020. 11. 16. <https://24.hu/kulfold/2020/11/17/orban-eu-veto-megoldas/> ngày tháng truy cập: 2023-08-02

KERNER ZSOLT [2020c]: Orbán meg tudja nyerni az uniós vétóval kapcsolatos harcot, de annak súlyos ára lesz (Orbán có thể thắng cuộc chiến liên quan đến phủ quyết liên minh, nhưng sẽ có cái giá nghiêm trọng của nó). 24.hu 2020. 11. 19. <https://24.hu/kulfold/2020/11/19/orban-veto-eu-politikai-oldalak/> ngày tháng truy cập: 2023-08-02

KORNAI JÁNOS [2011]: Számvetés (Kiểm điểm). *Népszabadság*. http://nol.hu/gazdasag/kornai_janos-935811 ngày tháng truy cập: 2023-07-31, tiếng Việt tại <https://www.kornai-janos.hu/Kornai2011%20Taking%20stock%20Vietnamese.pdf>

KORNAI JÁNOS [2015]: Hungary's U-Turn: Retreating from Democracy trong *Journal of Democracy*. Johns Hopkins University Press. Volume 26, Number 3, July 2015. pp. 34-48. 10.1353/jod.2015.0046 <https://muse.jhu.edu/article/586477> ngày tháng truy cập: 2023-07-31

KORNAI JÁNOS [2016]: Még egyszer a „rendszerparadigmáról” tisztázás és kiegészítések a poszt-szocialista régió tapasztalatainak fényében (Lại lần nữa „về paradigma hệ thống” sự làm rõ và các bổ sung dưới ánh sáng của những kinh nghiệm của khu vực hậu xã hội chủ nghĩa). *Közgazdasági Szemle*, 62. évf. (10), pp. 1074 –1119. Forrás: <http://kornai-janos.hu/Kornai2016-Meg-egyszer-a-rendszerparadigmarol.pdf>

KORNAI JÁNOS [2017]: *Láttelel: Tanulmányok a magyar állapotokról (Giám định pháp y: Những nghiên cứu về các tình trạng Hungary)*. Budapest: HVG-könyvek, 2017

KOVÁCS OLIVÉR [2021]: Integrációelmélet és makroökonomia. Gondolatok Halmai Péter Mélyintegráció. A Gazdasági és Monetáris Unió ökonómiaja című kötete kapcsán (Lý thuyết hội nhập và kinh tế học vĩ mô. Những suy nghĩ liên quan đến cuốn sách có tiêu đề kinh tế học của Liên minh Kinh tế và Tiền tệ) trong *Közgazdasági Szemle*, LXVIII . évf., 2021. május (564–579. o.). <https://doi.org/10.18414/ksz.2021.5.564> <http://www.kszemle.hu/tartalom/cikk.php?id=1974> ngày tháng truy cập: 2023-07-31

KÖRÖMI ATTILA [2017]: "A Kádár-rendszer győzött" – volt fideszes vall első találkozásáról Habonnyal ("Hệ thống Kádár đã thắng " – cựu đảng viên fidesz thú nhận về cuộc gặp đầu tiên với Habony Árpád [cố vấn của Orbán Viktor]. *hvg.hu* 2017. április. 18. 11:26 2017. április. 18.

https://hvg.hu/itthon/20170418_koromi_attila_publi_kadar_rendszer_habony_fidesz_gepezet ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

KÖRÖSÉNYI ANDRÁS - ILLÉS GÁBOR - GYULAI ATTILA (szerk.) [2020]: *The Orbán Regime. Plebiscitary Leader Democracy in the Making*. <https://www.routledge.com/The-Orban-Regime-Plebiscitary-Leader-Democracy-in-the-Making/Korosenyi-Illes-Gyulai/p/book/9781032474533>

KÖRÖSÉNYI ANDRÁS [2020]: Egy mondat a zsarnokságról – a miniszter és a fordított elszámoltatás (Một câu về chế độ chuyên quyền – bộ trưởng và sự bắt làm kế toán ngược). *Válasz Online*. 2023.06.30. <https://www.valaszonline.hu/2023/06/30/ner-forditott-elszamoltatas-lazar-janos-demokraciahiany-korosenyi-andras/> ngày tháng truy cập: 2023-08-16

Krasztev, P.–Van Til, J. (eds.) [2015]: *The Hungarian patient: social opposition to an illiberal democracy*. Central European University Press. <https://doi.org/10.1515/9786155225550-002>

LACZKÓ TIHAMÉR [2015]: Magyarország kivezetése a túlzottdeficit-eljárásból (Sự dẫn Hungary ra khỏi-thủ tục quá thâm hụt). *Polgári Szemle*. 2015. június Forrás <https://polgariszemle.hu/archivum/93-2015-junius-11-evfolyam-1-3-szam/gazdasagpolitika/649-magyarorszag-kivezetese-a-tulzottdeficit-eljarasbol>

Łacny, J. [2021]: The Rule of Law conditionality under Regulation No. 2092/2020 – Is it all About the money? *Hague Journal on the Rule of Law*, Vol. 13, No. 1, 79–105. p., DOI: <https://doi.org/10.1007/s40803-021-00154-6> L

LÁNCZI ANDRÁS [2015]: Amit korrupciónak neveznek, az gyakorlatilag a Fidesz legfőbb politikája (Cái người ta gọi là tham nhũng, trong thực tế là chính sách cốt yếu nhất của Fidesz). *Mandiner*. 2015. december 21. <https://mandiner.hu/velemeney/2015/12/lanczi-andras-amit-korrupcionak-neveznek-az-gyakorlatilag-a-fidesz-legfobb-politikaja> ngày tháng truy cập: 2023-08-16

LOSONCZ MIKLÓS [2019]: Az EU-ból való brit kilépés néhány tanulsága (Vài bài học của việc Anh ra khỏi EU); trong Kovács Lajos Péter (szerk.): *közel EURÓPA távol*; Éghajlat Könyvkiadó Kft.

LOSONCZ MIKLÓS [2020]: *Brexit. Ugrás az ismeretlenbe (Brexit. Cú nhảy vào nơi xa lạ)*. Budapest, Noran Libro, Progress Könyvek, 2020, 134 o

LOSONCZ MIKLÓS [2023]: Ukrajna és az EU bővítése (Ukraina và sự mở rộng của EU). trong *Élet és Irodalom*. LXVII. évfolyam, 28. szám, 2023. július 14. <https://www.es.hu/cikk/2023-07-14/losoncz-miklos/ukrajna-es-az-eu-bovitesi.html> ngày tháng truy cập: 2023-07-16

Macron, E. [2023]: EU should consider ‘multi-speed Europe’ to cope with enlargement. *Politico*, 2023. aug. 28. [Macron: EU should consider ‘multi-speed Europe’ to cope with enlargement – POLITICO](https://www.politico.com/news/2023/08/28/macron-eu-multi-speed-europe) ngày tháng truy cập: 2023-09-01

MEDVE-BÁLINT GERGŐ, MARTIN JÓZSEF PÉTER, NAGY GABRIELLA [2022]: Célellentétes következmények? Az uniós források hasznosulása Magyarországon (Các hậu quả không lường trước [ngược mục đích]? Việc dùng các nguồn lực liên minh ở Hungary) trong Kolosi Tamás – Szelényi Iván – Tóth István György (szerk. 2022): *Társadalmi Riport 2022*. Budapest: TÁRKI https://tarki.hu/sites/default/files/2022-12/033_052TRIP2022_MedveMartinNagy.pdf

Michel C. [2023]: Speech by President Charles Michel at the Bled Strategic Forum. European Council. 28 August 2023 [Speech by President Charles Michel at the Bled Strategic Forum - Consilium \(europa.eu\)](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/08/28-speech-by-president-charles-michel-at-the-bled-strategic-forum/) ngày tháng truy cập: 2023-09-01

Monnet, J. [1978]: *Memoirs*. Mayne dịch, R. Doubleday, Garden City, New York.

MRÁZ ÁGOSTON SÁMUEL [2023]: A nemzeti konzultáció nem közvélemény-kutatás, műfajilag inkább aláírásgyűjtés (Tham vấn quốc gia không phải là thăm dò dư luận, về mặt thể loại đúng hơn là sự thu thập chữ ký) <https://mandiner.hu/belfold/2023/01/mraz-agoston-samuel-nezopont-intezet-hvg-interju-belfold-belpolitika-nemzeti-konzultacio> ngày tháng truy cập: 2023-08-06

NAGY MÁRTON [2023]: A magyar gazdaságnak át kell állnia egy uniós forrás nélküli létre (Nền kinh tế Hungary cần chuyển qua một sự tồn tại mà không có các nguồn lực liên minh). *VG. Világgazdaság*. Phỏng vấn với Jardi Roland và Szajlai Csaba. 2023.06.06. <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2023/06/nagy-marton-a-magyar-gazdasagnak-at-kell-allnia-egy-unios-forras-nelkuli-letre> ngày tháng truy cập: 2023-08-02.

OBLATH GÁBOR [2013]: Hány év múlva? A konvergencia természetéről és időigényéről (Sau bao nhiêu năm? Về bản chất và nhu cầu thời gian của sự hội tụ). *Statistikai Szemle*, 91:10, 925-946.

ORBÁN VIKTOR [2021]: Bài giảng trong hội nghị có tiêu đề „Harminc éve szabadon (Ba mươi năm tự do)” Miniszterelnöki Kabinetiroda. 2021. június 19. Budapest <https://2015-2022.miniszterelnok.hu/orban-viktor-eloadasa-a-harminc-eve-szabadon-cimu-konferencian/> ngày tháng truy cập: 2023-08-16.

ORBÁN VIKTOR [2023a]: Bài phát biểu trong sự kiện đầu năm của Phòng Thương mại và Công nghiệp Hungary. 2023.03.09. <https://miniszterelnok.hu/en/address-by-prime-minister-viktor-orban-at-the-hungarian-chamber-of-commerce-and-industrys-opening-event-of-2023/> ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

ORBÁN VIKTOR [2023b]: Bài giảng tại trại hè đại học tự do và sinh viên thứ XXXII tại Bálványos. <https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-eloadasa-a-xxxii-balvanyosi-nyari-szabadegetem-es-diaktaborban/> <https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-valaszai-a-taborlakokban-felmerult-kerdesekre-2023-07-22/> ngày tháng truy cập: 2023-07-31.

ORBÁN VIKTOR [2023c]: Những câu trả lời cho các câu hỏi của những người cắm trại (trong trại hè đại học tự do và sinh viên thứ XXXII tại Bálványos.) <https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-valaszai-a-taborlakokban-felmerult-kerdesekre-2023-07-22/> ngày tháng truy cập: 2023-08-06.

PALÁNKAI TIBOR [2019]: Integráció és kohézió az EU-ban (Hội nhập và cố kết trong EU) trong Halmai Péter (szerk.): Tagállami integrációs modellek. A gazdasági kormányzás új dimenziói az Európai Unióban (Các mô hình hội nhập nhà nước thành viên. Các chiều mới của quản lý kinh tế trong Liên Âu). tr. 65: tr. 27-50. Dialóg Campus.

Pawlak J., Strupczewski W.[2016]) Polish, Hungarian 'horse thief' alliance alarms Brussels. Reuters. 2016. szept. 15. [Polish, Hungarian 'horse thief' alliance alarms Brussels | Reuters](https://www.reuters.com/world/europe/polish-hungarian-horse-thief-alliance-alarms-brussels-2016-09-15/) ngày tháng truy cập: 2023-08-23.

Reding V. [2013]: The EU and the Rule of Law – What next? Centre for European Policy Studies/Brussels. 4 September 2013. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_13_677 ngày tháng truy cập: 2023-08-12.

Reuters staff [2011]: Az EU levélben részletezi a magyar médiatörvénnyel szembeni kifogásokat (Trong thư EU nêu chi tiết sự phản kháng chống lại luật media Hungary). Reuters. 2011. január 18. [Az EU levélben részletezi a magyar médiatörvénnyel szembeni kifogásokat | Reuters](https://www.reuters.com/world/europe/eu-letter-details-hungarian-media-law-complaints-2011-01-18/) ngày tháng truy cập: 2023-08-02.

Sadurski W. [2019]: *Poland's Constitutional Breakdown*. 2019. Oxford University Press

Sargentini [2018]: *Jelentés a Tanácsot az Európai Unióról szóló szerződés 7. cikke (1) bekezdésének megfelelően az Unió alapértékeinek Magyarország általi súlyos megsértése egyértelmű veszélyének megállapítására felszólító javaslatról* (Báo cáo về đề xuất kêu gọi Hội đồng xác định mối nguy hiểm rõ ràng của việc Hungary vi phạm nghiêm trọng các giá trị cơ bản của Liên minh phù hợp với khoản (1) của điều 7 của Hiệp định về Liên Âu). https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0250_HU.html ngày tháng truy cập: 2023-07-17.

SCHÖPFLIN GYÖRGY [2017]: Political Lessons for Central Europe from Orbán's Hungary. Aspen Review. <https://www.aspen.review/article/2017/political-lessons-for-central-europe-from-orbans-hungary/> ngày tháng truy cập: 2023-08-14.

